

ntă a caștig
va asigura
ai departe
caștre ca
trănsă
piat de
od ma
s'a d
de

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Bathányi Nr. 2.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 ileri.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

3

Către Români!

Am înființat și vom susține acest ziar ca organ al partidului național român din patrie și al comitetului său central executiv.

Ar însemna o neputință morală, ca partidul național român să nu-și aibă organul său de publicitate, chemat să reprezinte și să servească activitatea și intențiile comitetului executiv întru conducerea politicii acestui partid.

Nu va să zică acest organ o întreprindere de concurență față de ziarele românești existente, sau cari se vor mai înființa, ci mai vârtos „Românul” va avea datoria a încheia relațiile de împrumutată încredere și sprijinire între toate organele românești de publicitate, cari servesc cu sinceritate interesele partidului național, identice cu interesele politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Inchegarea tuturor aderenților sinceri al partidului național român într'un mănunchiu puternic pe temeiul unei organizări supuse disciplinei indispensabile la funcționarea oricărui organism social sănătos, — deșteptarea și întărirea conștiinței naționale prin luminarea sufletelor asupra marului adevăr, că drepturile naționale sunt condițiunea neapărat necesară pentru progresul economic și cultural, pentru fericirea oricărui popor, — sprijinirea cu căldură a tuturor acțiunilor pornite în interesele po-

litice ale națiunii române din patrie — iată mențea acestui organ de publicitate.

Dreptul criticii nu va fi exilat din coloanele acestui ziar, și dinpotrivă chemarea lui va fi să descopere cu sinceritate defectele și piedecile, cari se pun în cale activității politice a partidului nostru, acest organ totdeauna va avea în vedere adevărul, că scopul criticii adevărate nu este distrugerea, ci îndreptarea.

Am instituit o comisiune specială, care va avea să controleze, să supravegheze și să conducă acest organ de publicitate în înțelesul celor expuse. Din această comisiune fac parte: dr. Teodor Mihali, dr. Vasilie Lucaciu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Iuliu Maniu, dr. Aurel Vlad, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suci, Vasilie Goldiș, dr. Justin Marșieu, dr. Cornel Iancu, dr. Romu Veliciu, dr. Aurel Lazar și dr. Valeriu Moldovan.

Dirijarea nemijlocită a ziarului s'a depus în mâinile a-trei vârstni români.

Cerem pe seama acestui organ al partidului național român din patrie sprijinul tuturor membrilor și aderenților acestui partid.

Pentru comitetul central executiv al partidului național român:

George Pop de Băsești,
președinte.

dr. Teodor Mihali, dr. Vasilie Lucaciu,
vicepreședinte. secretar general.

Programul nostru.

Organ al partidului național român din Ungaria și Transilvania, lucru firesc, programul nostru politic este programul acestui partid.

Indrumător ne este punctul 1. din concluzia referitoare la presă, adus în ședința comitetului central executiv, ținută în București la 19 și 20 decembrie n. 1910: „Comitetul central executiv al partidului național român, care intereselor partidului și propagă neștirbit programele susținute național român și concluziunile ale conferințelor naționale, pe de altă parte întărește solidaritatea națională în cadrele și sub disciplina acestui partid, aflând modalitățile de a produce și întări încrederea obștei române în autoritatea conferinței naționale, care singură e chemată a stabili principiile politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania și singură e în drept a institui organele de conducere și de executiv ale acestor partide. Orice încercare de a știrbi autoritatea acestor organe este un atac îndreptat împotriva conferinței naționale și în consecință constituie act de trădare față de interesele naționale politice ale poporului român din Ungaria și Transilvania”.

Orice atingere a programului nostru politic nu se poate face, decât numai prin

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

CÂNTECE.

I.

Vântule, pribege bard,
Când îmi treci prin țară,
Dragii mele trist sub geam
Cântă-i din ghitară

C'am iubit-o cum iubesc
Inima din mine,
Dar e mult de-atunci, e mult,
Vântule străine.

II.

Peste lac plutește luna
Ca o barcă de argint
Și tu nu mai vii, copilo,
Lin pe brațe să te-alint
Și în liniștea divină
Buzele-ți ca două fragi
Să răsfețe, să adoarmă
Doi copii nespuse de dragi.

A. Cotruș.

Puteri ascunse.

De: D. Anghel.

Ce lucru fragil e o femeie!
Cea mai mică oboseală îi înclină fruntea, cel mai ascuns fior îi zugrăvește cearcăne viorii sub ochi, o veste bună sau rea e de-ajuns ca să-i ofilească rozele din obraji și să-i facă mânele palide. Și totuși ce putere de rezistență au ele, când viața lor urmează o stea ce le arată calea.
De câte nebunii nu sunt în stare când iubesc, ce jertfe n'ar face pentru o ființă scumpă. Legănări de valuri au în mersul lor și mlădiei de creangă înflorită.

Dar aceste nu-s decât o părere, o cochetărie poate, căci când bate furtuna, asemenea valului, ele undoaie ca să se ridice, deopotrivă ramului se înmlădiază ca să nu se frângă.

Limbatul val ce cântă cât e cerul senin, talaz se prefăce în mârș și vai de cel ce se joacă cu astfel de talazuri; înflorita creangă ce presară flori când o mângâie zefirul, arc se poate prefăce sub încordarea durerii...

Un singur cuvânt o rănește și o face potrivnică, o lacrimă numai și e de-ajuns să o învingă.

Maternitatea însă, acest sublim și dureros mister o sfințește încă și mai mult.

Un penel nevăzut ca muiat în bunătațe, le îndulcește trăsăturile cele mai aspre; gura cu liștile cele mai amare capătă un zâmbet de blândețe; ochii cei mai răi, străluciri de adorare; ge-

sturile cele mai nestăpânite, înmlădiei de leagăn; glasul cel mai hursuz, inflexiuni mângâietoare.

Atunci puterile ascunse din ea se vădesc; fragilul trup ce ai crezut de atâtea ori, că ți-s'ar frânge în brațe sub caldului unei sărutări, e în stare să țină piept oboselilor cât n'ar fi cel mai puternic atlet. Flacăra sfioasă, ce ți-s'a părut totdeauna că pălpăie în ea, poate să ardă mai viu decât un incendiu. Ochii cei mai deprinși să lupte cu puterea toropitoare a somnului, nu pot să țină strajă cât pot ochii ei.

Aceste nu sunt lucruri cetite în cărți, cum le fac mulți alții cari nu știu să deschidă ochii spre viață, și să privească în jurul lor, ce mi-au revenit în minte fiind de față la moartea unui copil.

Era într'un cartier lăturalnic și umbros al Parisului, unde doi îndrăgostiți își făcuse cuibul pentru câtă-va vreme. Bărbatul plecase chemat de niște afaceri și mama rămăsese singură cu fetița lor, un odor de copil născut din dragoste și din mângâieri, o biată floare timpurie ce le înveselea primăvara dragostei.

Fragilă ca un ram tinăr eră femeia, căci furtună nu se abătuse încă asupra ei. Din leniviri dulci îi erau făcute zilele, palori de ceară și de fildeș purtă pe mâni și pe față, umbre viorii sub pleoape, și cea mai mică durere ai fi crezut s'o înfrângă...

Dar într'o zi odorul drag căzu bolnav de o boală ce nu iartă.

Și ramul fragil, arc atunci s'a făcut; valul mlădios, puternic și despletit talaz; flacăra vie,

Ciuj Sibiu
Nr. 1222-1923
T. 425

iferința națională, singura reprezentantă a națiunii române din Ungaria și Transilvania. Admitem discuția în chestiunea programului, nu admitem însă absolut nici un fel de disidență pe această temă, ci *solidaritatea națională* o considerăm ca suprema necesitate a vieții noastre de Români în Statul-Ungar. Cine păcătuște în contra ei, păcătuște în contra neamului.

Națiunile libere nu numai pot, dar chiar trebuie să aibă mai multe partide politice, cari alternându-se la guvern prin legiferare răspund exigențelor momentane ale timpului, dar o națiune asuprită și primejduită chiar în existența sa națională, nu poate avea decât un singur partid: partidul, care pretinde recunoașterea și asigurarea ființei sale naționale în cadrele Statului, unde trăește.

Câtă vreme politica de guvernare trebuie susține teza, că Statul-Ungar, națiunea să fie Stat național și Transilvania nu poate română din afară sau alt partid, decât acel național, care în contrarietate cu teza fundamentală a politicii de guvernământ pretinde recunoașterea și asigurarea ființei naționale a poporului român din această țară și ca garanție a acestei recunoașteri și asigurări pretinde validitatea politică a națiunii românești ca element constitutiv al Statului-ungar.

Recunoașterea și asigurarea ființei naționale a poporului românesc și garantarea acestei recunoașteri și asigurări prin validitatea politică a națiunii noastre în raport cu însemnătatea sa numerică, economică și culturală, ca element constitutiv al Statului-

pălpăitoarea și sfioasa scânteie. Neadormiți au stat străjuitorii ochi săptămâna întreagă, peste culcușul unde se prelungea o agonie. Clipă de somn n'au biruit punctele negre, lumina întuneric se prefăcea după geamuri și întunericul iarăși lumină; pleoapele ei ca din piatră însă au rămas și mâna grea a oboselii n'a fost în stare să i-le alipească. Ca un nufăr crescut într'o zăpadă se ofilea capul odorului între perne; neodihnite mâinile i se ridicau ca vrând să alunge o muscă imagină și marele și înghețatul somn al morții se apropia treptat. Afară, după zidul negru al umbrarelor trenurile treceau sguinduind casele, căruțele grele, încărcate cu legume, duruiau îndrumându-se spre Paris, negre și albe se rânduiau orele, neadormită stă însă subreda ființă.

Ea singură, sprijinul ei fiind departe, și ca luptând pentru doi, se încordă împotriva morții. Lacrimi nu mai avea să plângă, căci arșița durerilor seacă alinațoarele ape. Totuș, marea putere a desnaședei o ținea, instinctul acela ascuns ce-l au și fiarele când li-s puii în primejdie, sfânta și covârșitoarea putere a iubirii.

Moartea însă și-a zăgrăvit florile-i de ceară pe dulcii obraji. Micuțele mâni dela o vreme au stat, un buchet de trandafiri iernatici și-au adăugat paloarea lor lângă aceea a morții, și ochii deschiși au urmat să privească ochii închiși, lumina să se plece peste întuneric...

În mută și rigidă așteptare a rămas, un cuvânt n'a rostit, căci moartea nu răspunde. Cu masca tragică a durerii pe față, așa a împietrit, și numai când tovarășul ei de viață, vestit de prieteni a trecut îndoliatul prag, atunci numai, ca un talaz când vântul a încetat, ca un ram desprins de greutatea ce-l încorda, ca o flacără ce nu mai are aer, s'a lăsat biruită și ea...

Și totuș ce lucru fragil pare o femeie!

22 Decembrie 1910.

ungar, — iată dogma, la care ne închinăm. Ea poate să primească în diferite timpuri și împrejurări diferite formulări programatice, dar esența trebuie să rămână cele cuprinse în dogma noastră.

Când odată politica de stat va admite această dogmă, atunci Românii se pot diviza în mai multe partide asupra chestiei de întrupare a principiului național, dar câtă vreme politica oficială de stat persistă în teza Statului național maghiar, Românul, care stă în afară de cadrele partidului național, este ori inconștiu de ceea ce face, ori indolent față de neamul său, iară Românul, care aparține vre-unui partid cu teza Statului național maghiar, este trădător națiunii, patricid, care-și ridică brațul împotriva părinților săi.

Și deci cea mai de căpetenie datorie a noastră a convinge tot mai mult masele de Români, că programul partidului național român este singurul, dela a cărui întrupare se poate aștepta asigurarea existenței naționale și propășirea economică și culturală a națiunii noastre și ne vom năzui astfel a face, ca toți Românii de omenie să se înroleze sub steagurile singure mântuitoare ale acestui program.

Orice organizație omenească are trebuință de conducere. Cu atât mai mare trebuință de asemenea conducere au partidele politice. Organul de conducere și de executivă al partidului național îl institue conferința națională. Este adevăr mai presus de orice îndoielă, că orice încercare de a știrbi autoritatea organelor de conducere și de executivă ale partidului constituie act de revoltă și în consecință act de trădare față de conferința națională. La un popor asuprit, ca al nostru, unde apartenența și slujirea partidului național este împreună cu nespuse primejdii, *disciplina de partid* constituie cea mai de căpetenie condiție a posibilității unei conduceri cu șanse de izbândă. Fără disciplină partidul nostru este gloată, care pleacă la războiu cu conștiința înfrângerii sigure.

Ne rezervăm dreptul criticii față de toate manifestațiile de viață în sânul poporului nostru, dar critica noastră nu va fi terfelirea puținilor bărbați, cari între împrejurările dureroase, în cari trăim, mai au curajul și pofta de a se expune în șirele prime de războire împotriva politicii de guvernământ, ci critica noastră va fi îndreptată spre descoperirea obiectivă a defectelor vieții noastre publice și spre aflarea mijloacelor de remediare.

Nici odată nu vom avea timp pentru a ne război cu frații, căci puterile noastre toate se vor istovi luptând împotriva alea-nului și întărind în credința națională pe frații noștri Români.

Suntem apărătorii ambelor biserici românești din patrie și vom pune în aplicare ferul roșu al stigmatizării față de toți aceia, cari îndrăznesc să vâre icul confesionalismului între frații de acelaș sânge și de

aceeaș.

ființele, c
biserici în
sericești,
identice cu
lui nostru
promitem ei
nostru.

Toată iubirea noastră proeții și învățătorii poporului de gratitudine invocăm în memoria noastră virtuțile strămoșești ale popilor și dascălilor români, cari din vremile întanecoase ale iobăgiei grozave până în zilele de astăzi, trăindu-și viața în cea mai strânsă legătură cu însuși poporul, de cele mai multe ori singuri au purtat martirajul apărării naționalității noastre și adânc înduioșaji vedem greutatele enorme și ispitele, cari le-au adus vremile dușmane peste dânșii. Să fie însă cu nădejde, căci ostenețele și suferințele lor de veacuri trebuie să-și primească odată cuvenita răsplată. Se știe, că noi vom fi de-apururi cu dânșii și nici odată nu-i vom părăsi. Biserica și școala le socotim cele mai mari bunuri ale neamului nostru.

La fiecare popor starea economică este oglinda neînșelătoare a gradului de dezvoltare socială. Deși împărțirea bunurilor materiale și valoarea roditoare a muncii atârână dela chipul de producțiune a necesariilor vieții, a cărei schimbare este neațarnătoare dela voința omului, ci este supusă legilor de veci ale evoluțiunii istorice, totuși îndreptarea stării economice a poporului este posibilă prin îndrumarea muncii lui spre terene mai larg roditoare, prin aplicarea forțelor ce rezidă în asociare, prin regularea intențională a schimbului de valori astfel, ca surplusul inevitabil al valorii muncii românești să alimenteze tot numai viața românească. Vom fi cei mai neadormiți stăruitori pentru întărirea și organizarea economică a poporului nostru și vom sprijini cu sincer devotament toate întreprinderile menite spre eliberarea poporului țaran de sub exploatarea capitalismului străin. În deosebi năzuim la industrializarea inunței poporului nostru neaplicată în producțiunea agricolă și vom stărui neconținut întru sprijinirea comerțului român.

Munca culturală în afară de școală pretinde o încordare mai energică a puterilor noastre și românizarea culturii noastre sociale ni se înfățișează ca una din cele mai arzătoare probleme ale vieții noastre românești. Românii sprijinesc prea dale afară slab asociațiunile lor culturale și în această direcție ni se impune cea mai largă propagandă. Teatrul ambulant românesc trebuie înființat. Tot asemenea nu se mai poate amâna asigurarea existenței materiale a ziaristilor români, a văduvelor și orfanilor lor. Toate acestea chestiuni vor forma obiect de serioasă preocupare pentru ziarul nostru.

și mai ales prin activitatea parlamentară a deputaților naționaliști chestiunea națională, sau chestiunea naționalităților, cum i se zice de obicei, a ajuns să fie considerată de toată lumea ca una dintre problemele cele mai de actualitate ale Statului-Ungar.

În situațiunea aceasta guvernul Kuhn-Héderváry, departe de a recunoaște îndreptățirea la viață națională a popoarelor nemaghiare din patrie și așezându-se și el pe principiul șovinist al clubului unitar național maghiar, a încercat reducerea importanței chestiunii naționale mai întâiu prin înfrângerea brutală a partidelor naționaliste la alegeri, iar apoi prin simularea tendinței de a sana „justele” gravamine ale naționalităților, îndeosebi ale Românilor din patrie. Scopul acestui joc de împăcare era pe deoparte să zăpăcească partidele naționaliste întărind situațiunea vecinicilor doritori de pace și producând neînțelegeri în șirul conducătorilor politici ai popoarelor nemaghiare, de altă parte să înfățișeze la Viena și în străinătate noua formațiune de guvernământ din Ungaria în haina plăcută a iubitorilor de pace și a dreptății obiective față de naționalități.

Invocând cântecul de sirenă a omogenității de interese între poporul maghiar și poporul român și fantoma primejdiei comune din partea slavizmului, îndeosebi contele Ștefan Tisza a izbutit să producă pe scurtă vreme o zăpăceală oarecare între Români, cari prin desertarea vicarului Mangra și a înfocaților naționaliști de odinioară Brote și Slavici, fără îndoială au suferit o reală atingere a încrederii obștești în consecvența bărbătească a bărbăților lor politici. Spre bucuria neamului întreg încercarea aceasta de spargere a rândurilor noastre a rămas fără rezultat determinat și mai ales acest incident a dat cea mai stălicută dovadă despre tăria și puterea de rezistență a partidului național român.

Căderea deputaților naționaliști la alegeri era condiția sine qua non a procedului, pe care guvernul avea de gând să îl pună în practică față de naționalități. Lupta noastră electorală a fost într'adevăr eroică și niciodată mai înainte poporul românesc n'a dovedit atâta energie în luptele sale politice ca la acestea alegeri. E ușor de înțeles însă, că în fața nemai-pomenitelor abuzuri și a corupției fără margini, partidul a trebuit să sufere înfrângere. Lozinca a fost: să-i nimicim, apoi să le oferim grație cu condițiunea să abdice la ființa lor națională.

Astfel după alegeri s'a încercat pe căi indirecte, ispitirea partidului național român trimițându-i-se ramură de maslin prin mijlocirea unuia dintre cei mai de valoare bărbăți ai noștri. Vestitorul a fost sincer, solia era însă meschinărie. Scopul a fost să stoarcă dela partid revizuirea programului său politic, apropiindu-l de politica de guvernământ cu acceptarea ideii imposibile a Statului național-maghiar, ca apoi politica de maghiarizare să-și poată urmări acțiunile sale mai fără conturbațiuni, blamându-se în fața obștei românești partidul național-român, care pentru un blid de linte ar fi trebuit să abandoneze temeiul principal al politicii noastre naționale; care pretinde recunoașterea po-

porului românesc ca element politic constituțional Statului-Ungar și garantarea tuturor condițiilor necesare la asigurarea și dezvoltarea vieții noastre naționale.

Bărbații noștri, cari au fost chemați să dea, tot indirect, răspuns la ispitirile guvernului, n'au refuzat din capul locului ideea unei împăcări între factorii conducători ai Statului și între poporul românesc, pe care îl reprezentau, căci fără îndoială, pacea este scopul frământărilor noastre, războiul ne este numai inevitabilul mijloc, dar acești bărbăți au fost pătrunși de răspunderea istorică, ce apăsa în acele zile conștiințele lor și gata de pace au formulat că cea dintâiu condiție a oricărei împăcări e recunoașterea poporului românesc ca element politic constituțional al Statului și crearea posibilității, ca acest popor în cadrele constituției să se poată valida politicește în raport cu însemnătatea sa numerică, economică și culturală. Fără această condiție, care singură ne poate crea temeiul unei dezvoltări prielnice și sănătoase, orice concesiuni atârătoare dela dosa de bunăvoință a guvernelor cari vin și se duc, sunt miere imbibată cu serul morții naționale.

Era evident, că atât contele Ștefan Tisza, cât și premierul Kuhn-Héderváry, susținând și pentru mai departe principiul oligarhic al dominațiunii de rasă în această nefericită țară, vor respinge a limine pretențiunea principală a partidului național român. În acest mod s'a dovedit, că încercările de împăciuire ale guvernului erau un simplu simulacru, o manevră hazardată pentru a seduce lumea și în sus și în jos.

Afacerea s'a terminat și partidul național român își urmează calea înainte.

Înfrângerea partidului național român la alegerile parlamentare, prin bani și brutalitate, oboseala firească a trupelor noastre militante, urmată după războirea mistuitoare de energie în luptele electorale vacanțele de vară și rezervele impuse partidului prin apucăturile diplomatice ale guvernului în chestia poreclită „a împăcării”, n'au lipsit a-și manifesta urmările lor dezastruase în apariția unor simptome de subminare a partidului național, cari îmbrăcate în haina seducătoare a bunelor intențiuni, ajunseseră să producă confuzii îngrijorătoare în rândurile conducătorilor politicești ai noastre militanțe.

Mulțumită puterii de viață a partidului național român această primejdie încă a fost înlăturată. La pragul Anului Nou partidul național înviorat și cu puteri concentrate reia firul lucrărilor sale organizând din temelie puterile vii ale națiunii noastre și continuând propaganda cea mai energică pentru desmormirea maselor și pentru înrolarea lor la luptă în scopul validității politice a neamului nostru.

În acest scop în ședințele sale din urmă comitetul executiv național a instituit în Budapesta un biou permanent al său și a înființat în Arad organul său de publicitate „Românul”, care este chemat să sprijinească munca politică a partidului național român, iară în Budapesta tot în acest scop a luat sub direcțiunea sa organul popular al partidului „Poporul Român”.

Să fie în ceas bun.

Lumea în anul 1910.

Evoluțiunea istorică a universului, mai ales în decursul veacului trecut, a apropiat tot mai mult de olaltă Statele și neamurile lumii. Perfecționarea uimitoare a mijloacelor de comunicațiune a început să dărâme zidurile despărțitoare dintre singuraticile formațiuni de Stat și pe nesimțite se formează unitatea civilizațiunii universale. Raporturile internaționale dintre Statele universului se determină exclusiv prin *interesele economice* ale neamurilor.

Desvoltarea nemai pomenită a industriei și a comerțului în Statele vestice ale Europei și în America-Nordică a produs în mod firesc tendința de expansiune spre debușeurile încă neexploatate ale pământului. În deosebi depărtatul Orient și apoi marginile nordice și ținuturile sudice ale Africei, au fost în timpul din urmă terenul de expansiune economică și de rivalitate politică între marile puteri europene.

Îngreindu-se situațiunea *Rusiei* în Balcani prin deșteptarea la viață națională independentă a popoarelor de acolo, colosul nordic a cercat să-și asigure terene de exploatare economică spre marginile ostice ale Asiei. În această cale a dat însă peste vigurosul popor al *Japonezilor* și după războiul crâncen, spre uimirea lumii, Rusia a trebuit să pună limitele pofteilor sale în Asia-de-ost și *Corea* a rămas în posesiunea Japoniei, iară Mandciuria în statul quo ante, teritor neutral.

Înaintarea Japonezilor pe continentul Asiei devine tot mai neliniștitoare pentru *China* și relațiunile dintre aceste două State în ultimele zile ale anului acum trecut au devenit tot mai încordate.

În primele zile ale lunii Iulie se încheie învoiala de colosală importanță între Rusia și Japoia, în urma căreia învoeli Japonia este asigurată de ținuta amicală a Rusiei pentru cazul de război cu China. Diplomații ageri ai Japonezilor au știut să-și asigure și preveniența Angliei și astfel șansele ei într'un eventual conflict cu împărăția chinezească snt foarte favorabile, cu toate că Statele-Unite ale Americii, în considerarea aspirațiunilor japoneze față de insulele filipine, se află de partea Chinei.

Respinsă de pe marginile Asiei-ostice, Rusia a căutat despăgubire în fortificarea influenței sale în Persia, unde interesele economice ale Angliei au fost aduse în perfectă consonanță cu cele ale Rusiei. Acest pact economic și-a asigurat consistența neturburată prin întrevederea dela Potsdam între țarul și împăratul Germaniei. Astfel raporturile politice din depărtatul Orient apar la finea anului 1910 deplin regulate. O primejdie a păcei universale pe această parte de pământ cu toate acestea nu este înlăturată, dacă vom lua în considerare mișcările de libertate ale Inzilor de sub stăpânirea Angliei și a mohamedanilor din partea vestică a Asiei.

Francia și Spania au încercat o întindere a teritoriului de exploatare economică în Marokko, iară Italienii în aceeași tendință a lor pe marginea nordică a Africei (Tripolis) s'au împedat de rezistența imperiului turcesc.

Anecșarea Bosniei și Herțegovinei prin monarhia noastră se pareă într'un timp, că nu produce serioase conflațiuni europene. Ținuta energică a Germaniei însă a delăturat grozăveniile războiului și prin

acest eveniment tripla alianță a câștigat vază nouă și întărire, care va asigura pacea europeană și pentru mai departe. Pășirea energetică a monarhiei noastre cu acest prilej a produs *alipirea mai strânsă a Italiei* la tripla alianță și a apropiat de această constelațiune politică în mod mai real și *Statul-român*, care din nou s'a dovedit că pavază a păcii, vrednică de încrederea marilor puteri, doritoare de liniște în Orient. *Bulgaria*, cel puțin deocamdată, a renunțat la rolul său de agent provocator în Macedonia și și concentrează toate puterile spre consolidarea internă. După frigurile de astăvară cu prilejul anexiunii provinciilor sârbești din partea monarhiei noastre, *Serbia* asemenea a reluat firul politice sale sănătoase de mai înainte, iară mica țărișoară a *Muntenegrenilor* a primit plata corectitudinii sale politice ridicându-se la rangul de regat.

În mânia tuturor profetiilor de disolvare, *Turcia* s'a recules din letargia în care se aflase sute de ani de-a rândul și înviind la viața constituțională, face impresia omului sănătos trezit din somn îndelungat. Prin procedura omogenă a marilor puteri europene chestiunea *Cretei* asemenea a încetat să neliniștească lumea și noul guvern grecesc prezentat de cretanul *Venizelos* a readus liniștea și ordinea în *Statul Grecilor* nervoși.

Istoria statelor din vestul Europei în anul 1910 se caracterizează prin o crescândă mișcare a puterilor democratizatoare. *Germania* urmează calea înainte spre expansiune economică, dar incontestabil e, că și acest imperiu se apropie cu pași repezi de luptele grave între lumea conservativă și cea democratică. Aluziile împăratului german cu proveniența divină a puterii sale de domnitor accelerează numai această evoluțiune și ca un simptom al acestui prognostic trebuie să considerăm luptele înverșunate pentru reforma electorală în Prusia.

Mișcările democratice din Europa vestică au prefăcut *Portugalia* în republică, care, așa se crede, va izbuti să rămână învingătoare și față de contrarevoluțiunea regalistă, care, după toate indiciile se pregătește. Tot acest curent liberal a zdrobit în *Spania* atotputernicia bisericești papiste și țara aceasta nefericită pare a se afla în stadiul de reconvalescență mult promițătoare. Mișcările democratice au aruncat și mai mari valuri în *Francia*, unde socialismul prin greva personalului dela căile ferate a încercat un foarte serios asalt spre fortificațiile societății burgheze. Energia premierului *Briand*, el însuși socialist, a respins acest îngrozitor atac și legislația *Franciei* prin legiferarea ei referitoare la mișcările muncitorimeii a dovedit, că tot nu este încă prea aproape învingerea statului social.

În contrarietate cu dispozițiunile aproape antilibere ale guvernului francez, în țara insulară a *Angliei* însuși guvernul liberal al genialului *Asquit* a arborat drapelul celor mai democratice reforme, cari

aproape ating marginile ideologiei socialiste. Reducerea la nul a importanței casei istorice a lorzilor este primul pas, spre care înaintează opinia publică a Angliei. În două rânduri s'au făcut alegeri parlamentare pe această temă, dar puterile contrare au rămas tot în echilibru, așa că modul de rezolvare a chestiunii este și acum dubiu. Fără îndoială din această luptă internă mai mult a câștigat partidul naționalist al Irlandezilor, care în curând va izbuti să realizeze autonomia deplină a patriei strămoșești.

Statele-Unite din America-de-Nord se află în starea febrilă a unui organism, care este în pragul unei transformări radicale. Din starea alergării exclusive după bunuri materiale individuale, milioanele sufletelor Americii-de-Nord încep să fie chinuite de visul imperialismului universal. Această clasică patrie a libertăților individuale și a muncii neîntrecute pentru producerea necesariilor vieții începe a se preocupă de relațiile sale externe și, din zi în zi, își sporește armata continentală, cu grabă febrilă zidește colosuri pe ape, fortifică țărmii canalului Panama și se pregătește să și rostească cu tărie cuvântul în concertul politice universale.

Aceeași tendință spre unificare și fortificare se observă și la *Statele Americii-de-Sud* și nu e de mirare, ca în timpul apropiat lumea să fie surprinsă de evenimente până acum neprevăzute pe această parte a globului pământesc.

Dar mai presus de toate năzuințele de expansiune economică a puterilor, mai presus de toate întrevederile de monarhi îmbrăcați în haina strălucirilor trecătoare, mai presus de toate alianțele și înțelegerile de State, în adâncul suferențelor omenesti de pe acest glob de pământ, unde trăim, se sbuciumă marea întrebare a traiului vieții de toate zilele și milioanele de oameni muncitori, cari au ridicat palatele măririlor lumești și din sudoarea muncii lor răsplătite cu foame și robie au produs civilizațiunea uimitoare a zilelor, în cari ni s'a dat să trăim, își frământă gândul cu problema cea mare a desrobirii muncii din ghiarele nesațiului omenesc și petricică de petricică zidesc minunatul palat al împreunăviețuirii omenesti, care va avea să realizeze visul din poveste al trinității: libertate, egalitate, frățietate.

F A R M E C.

*Ea cântă 'n prag, privind în asfințit...
Se duce soarele în spre apus,
Se lasă seara 'n cet și liniștit,
Lucește sfânt o stea
departe, sus.*

*Ea cântă 'n prag — dar ce s'o fi 'ntâmplat
Că a tăcut deodată?... Din făget
Un dor i s'a oprit nevinovat
La poarta inimii
și bate 'n cet...*

Alex. St. Vernescu.

Salutul nostru.

Ziaristi români din toate părțile Ungariei, ziaristi români, cari faceți din condeiul vostru armă și din sufletul vostru scut pentru apărarea intereselor vitale ale neamului românesc, „Românul” vă adresează un călduros salut, colegial și confrățesc.

Salutăm cu dragoste și respect pe toți acei modești luptători, cari își jertfesc munca pentru izbândirea idealului național. Salutăm cu entuziasm pe toți neobosiții propovăduitori prin scris ai credințelor poporului nostru, așa cum ele au fost încheiate în programul partidului național român. Salutăm pe toți mânătorii condeiului, cari în aceste vremuri de însemnate prefaceri știu să și disciplineze temperamentele, îndrumându-le spre aceiași măreață și unică țintă, care este năzuința neclintită a partidului național român.

Știm ce putere însemnează presa mai ales în epoca de deșteptare a popoarelor și de-aceea prețuim talentele cari o nutresc și sufletele oneste ce-i dau viață.

Iată de ce unul din scopurile de competenție, cari au determinat apariția „Românului” este crearea unui câmp puternic de luptă, care să concentreze toate forțele curate ale ziaristicei române din patrie.

Rolul ziaristului este admirabil. Și este admirabil acest rol, nu numai prin jertfele de tot felul, cari-l împodobesc, ei mai ales prin rezultatele minunate, pe cari e în stare să le dea astăzi „cuvântul tipărit”. Dar ce armă primejdioasă devine un ziar atunci când la baza apostolatului lui, stă reaua credință sau egoismul!

Ziaristii unui neam trebuie să fie în primul rând și în gradul cel mai înalt pătrunși în sânge și în suflet, de cel mai ireductibil spirit de solidaritate națională. Mai mult, ziaristii conștiinței ai unui neam conștient, trebuie să fie cea mai valoroasă și statornică expresie a solidarității naționale.

Ziaristul, care în loc să cultive această solidaritate națională, din inconștiență sau din meschin egoism, încearcă s'o spargă, făptuește o crimă tot atât de mare, ca și soldatul de gardă, care deschide în timpul nopții poarta cetății, pe care trebuia s'o apere cu prețul vieții lui.

Atât de sus punem noi în stima noastră pe ziaristii, cari luptă pentru izbândirea idealului nostru național, apărat cu atâta demnitate și însuflețire de partidul național român.

De-aceea, dorim în primul rând să contribuim din răspuneri la selecționarea corpului nostru ziaristic, dorim să determinăm un puternic curent de unitate în propagandă, voim să vedem realizându-se cât mai curând o organizație ziaristică română, care alături și paralel de celelalte organe ale partidului național-român, să fie capabilă să ducă lupta de revendicare națională.

PILCZ IRMA

atelier de corsete

ARAD, Str. Deák-Ferencz 2.

Asortiment de corsete de specialitate
(calitatea cea mai bună)

executate după măsură, bandaje și aparate de răzimat (dreptțititoare).

Se primesc reparații și curățiri.

□ □ Cei din provincie să ceară inviațiuni referitor la măsură. □ □

Pătruși de acest singur gând curat, salutăm încăodată pe toți vrednicii luptători români ai condeiului și-i rugăm să ne dea tot sprijinul lor prețios pentru asigurarea solidarității naționale, fără de care un popor în luptă nu poate birui.

„Românul.“

La Anul Nou.

De: Aurelia Pop.

Un pas șovăitor și încă un an se scufundă în marea adâncă a veșniciei, de unde nu mai este întoarcere.

Pribeag și el pe acest rotogol de pământ, câte i-a fost dat să ne strecoare prin sita clipeilor sale nenumărate. Visuri de fericire, suspine de durere, speranțe deșarte, iluzii pierdute, iubire curată și — poate — ură neîmpăcată.

Toate patimile și frământările ce sunt legate de mâna de țărână, din care plămădiți suntem și vor fi viețile ce mișună pe acest furnicar neobosit.

Astfel a fost și va fi orânduit în veacul veacului.

În haosul acestei lumi trecătoare, fiind și noi niște simpli călători, responsabili conștiinței noastre de rolul nostru ce-l purtăm, nu poate să ne lase nepăsători sfârșitul unui an oricâți ar trece peste capetele noastre mai mult sau mai puțin gânditoare.

Sunt firele delicate, din cari e urzită o inimă simțitoare, cari se agită; este sufletul veșnic treaz ce în lupta valurilor vieții se sbuciumă și se frământă, pentruca din astfel de evoluții să nască dorințe, dureri și păreri de rău pe socoteala trecutului și a viitorului.

Invălmășala aceasta de sentimente ce pare a pune stăpânire pe noi mai cu seamă la sfârșitul unui an, ne rechemă întâmplările, faptele săvârșite în decursul aceluia.

Fiind omul o ființă veșnic alergătoare după lumină, clipele senine scurte, mulțumiile sufletești prea arar dăinuitoare par a se pierde ca niște fulgi de nea ajunși în torent și ne alegem de obicei cu regrete pentru pagubele morale și sufletești ce am îndurat și cu planuri de o activitate mai bogată care să ne aducă roade binefăcătoare.

Nu ne vom întinde aripile sufletești peste univers, pentru a cerceta și a născoci aci câștigurile sau daunele întâmplate.

Aceasta e o muncă potrivită celor cari nu au așa mult de lucru acasă la ei.

Noi însă cari avem atâtea treburi în gospodăria noastră națională, nu putem și nu ni-i iertat să ne ducem de acasă.

Aci suntem datori să ne vedem de trebușoarele noastre.

Să ne dăm seama ce am făcut precum și ce am mai avea de isprăvit în vastul câmp al datoriilor noastre naționale.

Vor fi desigur și de acei ce vor întreba, cari suntem chemați să muncim în ogorul neamului?

Răspunsul: Toți intelectualii, toți fără deosebire de sex.

Zic fără deosebire de sex, de fermă credință fiind, că femeii române nu numai că-i șade bine, dar țin că e de datoria fiecăreia, totdeauna și în orice împrejurări, să stea ca o sentinelă credincioasă alături de bărbatul ei în toate acțiunile sale nobile, fie acele culturale, sociale sau dacă reclamă necesitatea chiar și — politice.

Nu este de măsura creierului unei femei să facă politică. Nu. Dar a fi armă de îmbărbătare, izvor de îndemnuri în lupta și mai întezită a

soților noștri contra dușmanului, e de sfântă datorie.

Dupăce însă în patria aceasta cărările politice le sunt închise, puțința astorfel de lupte sugrumată, să facem cultură! Să facem toți împreună. Nu ni-se cere o muncă uriașă. Fiecare după puterile sale.

Cei dela orașe, posesori ai atâtor cunoștințe frumoase, au datoria morală să ne împartă hrană sufletească prin răvașele după cari adeseori tânjesc cei din singurătatea dela țară.

Iar o seamă de oameni inteligenți, bărbați și femei răsfirați prin straturile țărânilor noastre dela sate, lipsiți de alte plăceri distractive, de cari au parte orașenii, pot să-și procure în schimb mulțumirea sufletească, ce plătește mai mult decât oricare alta, de a răspândi cultură și lumină acolo unde mai arzătoare e lipsa.

Acolo unde massa mare a poporului se toasă de povețe și învățături își aștepte privirile asupra celor cu carte, așteptând dela ei să împartă sămânța binelui, a moralității, bunei înțelegeri și armoniei.

Cine să cunoască mai bine însușirile și scăderile poporului nostru dela sate, decât acei ce au soarta de a trăi cu dânsul?

Acei ce zilnic le văd lipsurile, le ascultă jalbele, le înțeleg păsurile, aceia au datoria cu cuvântul și cu fapta să le îndrepteze greșelile, să le vindece durerile.

Și aceasta prin prelegeri populare.

Este poate cea mai splendidă idee ce a putut avea vre-odată o societate culturală de a răspândi astfel lumină și învățatură în straturile de jos ale unui popor.

Am cetit mai deunăzi într'o foaie românească un articol, în care s'a pus la ordinea zilei: „Cultura țărânelor române“.

Este un articol frumos scris într'un ton demn de un părinte bun ce se îngrijește de soarta țărânelor noastre.

Cetindu-l par'că simțiam cum se strecoară prin sufletul meu recunoștința miilor de mame țărânce, cari în lipsă de școală și învățatură, cu ochii rugători strigă după ajutor moral întru împlinirea datoriilor lor.

Și totuși ce puțină însemnătate s'a dat până aci acestor muncitoare bune, cari ne cultivă portul, ne vorbesc limba și ne păstrează obiceiurile din străbuni...

Înțeleptul autor al articolului îndrumă cărturărimea să țină mai mult cont ca până aci, în șirul prelegerilor populare, de înaintarea culturală și economică a țărânelor române.

Când ni-se atrage luarea aminte asupra acestei chestiuni de însemnătate pentru viitorul neamului nostru, datori suntem să ținem seama de ea.

Conștiința, că prin aceasta s'ar aduce îmbunătățiri în straturile țărânelor noastre, trebuie să ne scoată din nepăsare.

În case țărânești adeseori s'au plămădit cele mai nobile caractere ale unui popor.

Câte mame țărânce cu toată simplitatea lor, curate însă și cinstite la suflet, au dat neamului lor pe cei mai de valoare bărbați.

Și dincontră, creșterea unor mame rele sau nepricepute au dus de multe ori pe fiii lor nefericiti la — eșafod.

„O mamă bună plătește mai mult decât o sută de învățatori“, a zis un mare învățat. Și „bărbatul este creierul, femeia inima omenirii“.

Mai multă atențiune deci acestor crescătoare ale neamului nostru!

Din lipsa de cunoștințe temeinice, educațiunea ce se dă copiilor în familiile țărânești adeseori e superficială, ba uneori greșită chiar.

Sunt atâtea povețe de dat, atâtea scăderi de îndreptat.

Asemenea în domeniul economiei casnice. Câte sfaturi înțelepte și practice li-s'ar putea da.

Să nu le vorbim de lucruri, pe cari ele nu le înțeleg și cari nu le pot aduce foloase reale.

Să răscolim în dosarul scăderilor ce bănuie aci unde suntem chemați să le sărim întru ajutor.

Purcezând dela sfaturile morale ce vom avea să le împărțăm cu o bunăvoință părintească, vom continua la cele de educațiune și vom trece apoi la cele economice.

Ordinea și curățenia din punct de vedere igienic și estetic, combaterea luxului, foloasele industriei de casă și alte subiecte, ar aduce neamului nostru foloase morale și materiale.

Printre toate vom avea să infiltrăm dragostea de neam și de lege, conservarea portului național și obiceiurile strămoșești.

Roadele binefăcătoare ce ar aduce astfel de prelegeri poporului nostru nu se pot îndejuna aprecia.

Să ne angajem dar la o luptă comună în noul an.

Și răsplata să ne fie mângâierea sufletească de a fi contribuit și noi în măsură cât de mică la înaintarea în cele culturale și economice a țărânilor și țărânelor noastre, prin ceea ce ne-am fi împlinit numai o datorie față de neamul nostru.

Gronica feminină.

Rolul social și cultural al femeii.

Dovadă de necesitățile multe și felurite, pe cari „Românul“ este chemat să satisfacă este și următoarea interesantă scrisoare, căruia îi facem loc cu atât mai multă plăcere, cu cât ea promite, că vor urma și altele cari, suntem siguri, vor fi urmăriți cu viu interes de cetitoarele noastre.

Domnule Director!

Știrea, că 'n Arad va apărea un ziar românesc, a străbătut și în cercurile noastre femeiești, cari nu obișnuiesc a se ocupa cu politica.

Biată politică românească, ce-ar mai fi de ea, de ne-am amesteca și noi, femeile.

Te asigur însă din capul locului, d-le director, că prin aceste rânduri nu vreau nici decât să mă amestec în daraverile, pe cari d-voastră bărbații aveți să le descurcați.

Eu doresc să ajungă obiect de discuție o chestie foarte importantă din viața noastră românească, dar tot pe atât de neglijată: *formarea caracterului femeiesc din toate punctele de vedere* și îndrumarea vieții feminine românești în consonanță cu *puterile și cu trebuințele* noastre private și publice.

Socotesc, că ar fi foarte de folos să deschideți în ziarul d-voastră o rubrică, pe cât se poate permanentă și condusă de puteri sigure, în care să se ceară amănunțit și să se 'ndrume într'o direcție cât mai sănătoasă felul de creștere al fetițelor noastre de azi în privința cunoștințelor de carte, a formării lor sufletești, și tot astfel și felul de a fi și de-a se manifesta al femeii române de azi.

Nădăjduesc să-mi dați dreptate când o spun, că pe cât am putut citi ceva, ca

femeie, n'am prea băgat în samă, ca ziaristica românească să se fi prea pasionat de întrebările ce le ating. Gazetele noastre, fie-ele politice ori literare-culturale, scriu multe de toate — și bune și rele; de tema cuprinsă în aceste rânduri însă s'a ocupat numai întâmplător, când vor fi expus pe alocurea urmările grozave: înstrăinarea femeii române de chemarea sa firească, subjugarea ei prin revistele de modă. Sistematic însă nu știu să se fi lucrat în publicistica noastră pentru conducerea femeii spre țintele unei vieți românești curate și sănătoase.

Dacă am dreptate în această constatare, atunci negreșit trebuie să se înceapă, cât mai curând și cât mai temeinic, acțiunea de însănătoșare.

Noi Români, tocmai fiindcă nu am avut și nu avem, decât foarte puține școale pentru fetele cu pretenții de a se ridica la o importanță mai de seamă în societatea noastră, așa cred, suntem avizați, ca lacunele isvorâte din numărul restrâns al școalelor noastre de fete, să le suplinească publicistica noastră. Nici nu mă 'ndoiesc: ziaristica noastră, dacă-și va da samă cu tot înadinsul, va ști să afle modul potrivit pentru a îndrepta multe din scăderile de acest fel ale trecutului și pentru a deschide în viitor luminișuri și potecuțe de mântuire.

Ceiace doresc eu aici dela gazetele românești, în special dela „Românul“, e așadar un lucru de tot firesc și necesar: să nu piardă din vedere, că chiar și cele mai strălucite biruințe ale bărbaților în politica zilei sunt de tot îndoelnice și trecătoare, dacă femeia nu-și va păstra echilibrul moral în mijlocul vieții familiare, sociale și culturale.

Anumite experiențe zilnice ne și opresc de-a crede, că acest echilibru al vieții noastre ar fi deja aflat.

E de ajuns să spunem, că și în viața feminină am imitat mai ales formele de viață ale altor popoare, mai înaintate în cultură, mai bogate și cu mai puține certări dela soartă, decât noi.

Și din civilizația aceea ce-am adoptat mai ales? Lectura străină, revistele de modă și îmbrăcarea după acelea, fără nici o considerație la condițiile de avere sau de câștig. Nu e mirare apoi, că din pricina tiparului străin și a modelelor străine, intrate pe ușe în multe case românești, a ieșit pe ferestre și pe unde a putut pacea și îndestularea multor familii.

Dar pe lângă luxul distrugător s'au mai furișat și alte rele: goana nesocotită după distracții, neglijarea datoriilor casnice și familiare; iar în cuprinsul mai larg al lucrului: destrămătură socială-morală prin femeie, care a fost și trebuie să fie element de închegare în toate societățile bine ordonate.

Va să zică din civilizația popoarelor străine am împrumutat, am putea zice, aproape numai tot ce este distrugător: ceea ce micșorează valoarea personală a femeii și ceea ce pricinuieste urnirea popoarelor pe povârnișul decadenței.

Ca să nu se creadă, că fac nedreptate tocmai sexului, căruia îi aparțin, cu permisiunea d-voastră mai ating și urmărirea împrejurarare.

Mi-a căzut în mână în timpul din urmă o carte a d-lui Iorga: „Viața femeii în trecutul românesc“. O carte, care

nu ar fi permis să rămâie necitită din partea nici unei femei și fete române.

Adevărat: cartea ne spune prea puțin despre rolul, pe care l-a avut femeia română în trecut, în viața noastră românească. Și ne spune puțin, pentru că rolul femeii a fost restrâns, mai la 'nceput, prin lipsa de cultură a femeii române până sus pe tronul voveozilor chiar, — iar mai apoi prin moda timpului, de-a ascunde femeia dinaintea lumii și a o lega cu desăvârșire numai de cămin.

Dar cartea d-lui Iorga ne spune și aceea, că atunci, când femeia a fost eliberată iarăși de spiritul de modă al timpului, din captivitatea căminului familiar, a căzut în alt extrem. În vreme ce nu se aflase soluția norocoasă pentru un oarecare sistem de carte și educație feminină, femeia a ieșit dintr'o dată și fără receruta pregătire sufletească la largul vieții, s'a răsfățat în plăcerile oferite de o societate croită iarăși după forme importate dela popoare cu cari nu putem sta alături.

Așa s'a creiat și se cultivă spiritul de femei ușoare, iubitoare de podoabe și distracții, și numai de aceste lucruri trecătoare...

*

Am vrut să ilustrez, d-le director, prin această incisă, punctul meu de mâncare, pe care m'am străduit să-l fixez în chip real în aceasta scrisoare. Aceasta am făcut-o așa, pentru că să precizez mai bine dorința mea și datoria d-voastră, ca pe lângă politica de toate zilele, să dați și femeii române, prin ziarul d-v., o hrană sufletească potrivită pentru trebuințele noastre și pentru a-i ajuta să se înalte la treapta, care mai bine i-se șede și mai folositor este, pentru familie, pentru cultura și neam, să steie.

Te asigur, d-le director, că d-voastră bărbații, cu politica, chiar dacă ați pași din biruință în biruință, nu veți putea zidi atâta, cât să nu putem surpa noi femeile.

Dar tot atât de adevărat e și aceea, că noi femeile dela firea noastră suntem așa întocmite să ne putem asocia gândirilor și acțiunilor de interes obștesc, căci noi reprezentăm *inima* lumii și totdeauna putem fi cucerite pentru anumite scopuri bune, dacă se apelează la noi.

De o fi să se deschiză „rubrica feminină“ a „Românului“, nădăjduesc să mai stăm de vorbă, — când îmi vor mai permite împrejurarile și datoriile casnice și familiare.

Românca.

RECURSIVITATE

Furtună într'un pahar de apă. Oricine poate produce o bunicică ploaie torențială într'un pahar, dacă urmează îndrumările date de d. profesor Errera (Bruxelles). Luăm un pahar de apă cam măricel și-l umplem jumătate cu alcool de 92°. Gura paharului o acoperim cu un acoperământ de porcelan, apoi paharul astfel acoperit îl înferbântăm în baie de apă, până ce alcoolul se înfierbântă bine, dar nu ajunge încă la o complectă fierbere. Scoatem apoi paharul din apă și-l punem pe o masă de lemn. După câteva minute vom observa, că sub acoperământul de porcelan aburii de alcool se condensează și apoi cu încetul trec în stare de ploaie și în pahar începe să cadă o ploaie de alcool în șiroaie subțiri, dar atât de dese, ca și șiroaiele de apă în natură cu ocăziunea ploilor de vară. Interesantul fenomen durează uneori câte o jumătate de ceas. Dacă accelerăm răcirea alcoolului, putem observa în pahar adevărate furtuni în miniatură.

Emanciparea

economică a țaranului român.

Ce s'a făcut până acum. — Ce va trebui să se facă.

Progresul colosal ce observăm în timpul din urmă pe toate terenele vieții economice a popoarelor civilizate ne pune în uimire. Dacă considerăm însă intensivitatea progresului general, manifestarea atât de grandioasă a geniului uman în toate direcțiunile, nu ne poate surprinde evoluția economică; cu atât mai puțin, cu cât evoluția economică nu o putem privi în mod exclusiv numai ca rezultat firesc al înaintării generale, ci din contră: credem că formează baza, de a cărei existență e condiționat orice progres.

Motivul nemijlocit al străduințelor noastre în ramura economică, e câștigul, cu ajutorul căruia tindem a ne crea o situație materială mai favorabilă; iar sub impresia acestei situații ameliorate, sub imboldul ademenitor al senzației plăcute ce ne-o oferă *bunăstarea*, trebuințele noastre cresc cantitativ și calitativ, — trecând de obicei cu mult peste strictul necesar, reclamat de cerințele unui traiu modest și potrivit averei disponibile.

Astfel: „*lupta pentru existență*“ devine tot mai întezită și în mod fatal ne silește a căuta arme tot mai perfecționate și mai potrivite spiritului timpului, pentru a ne putea câștiga supremația, sau cel puțin pentru a ne putea avânta la o situație egală între semenii, cu cari ne luptăm.

Perfecționarea armelor menționate, implică și concursul industriei și al comerțului, și mai asigură și științei aplicate, un teren vast de activitate.

Astfel, considerând majoritatea absolută a plugarilor în raport cu celelalte bresle, ajungem la concluzia, că progresul economic-agricol, nu e numai decât *numai* urmarea progresului general; ci este chiar *temelia*, pe care se clădește întreg edificiul măreț al *culturei generale, a civilizăției*.

Noi Români, suntem un popor eminentamente agricol. *Clasa mijlocie* — reprezentată prin comercianți și industriași ne lipsește aproape cu desăvârșire. Intelectuali avem relativ, și deocamdată — aproape destui. Pentru a stabili un echilibru favorabil năzuințelor de a înainta, ar trebui să ne trudim din răspuneri ca să creiăm clasa socială ce ne lipsește: *clasa de mijloc*.

La prima vedere ni-s'ar părea în acest chip ușoară deslegarea problemei, care ne preocupă; adecă ridicarea nivelului cultural-economic al poporului nostru, și rezultatele mulțumitoare nu ar întârzia a se ivi. Peste câteva decenii, ne-am trezi în rândul acelor popoare, cari dominează situația, prin cultura generală superioară la care 'au asvântat...

Pentru-ca să putem admite posibilitatea realizării acestui vis, trebuie să presupunem însă, că cadrele de cari dispunem în forțele claselor noastre sociale sunt potrivite; atât în senz activ, cât și în senz pasiv, pentru astfel de transformări. Constatările, ce putem face sub acest raport, nu sunt însă de loc mulțumitoare.

Țăranul nostru, e în parte covârșitoare incult și sărac. Pe lângă cultura minții, trebuie să-i mai dăm îndrumări și ajutor, întru aplicarea cu folos a multiplelor mijloace menite a-i asigura un traiu mai îndestulat și mai omenesc.

În direcția primă se lucrează și la noi din ce în ce mai intensiv, însă nu atât cât ar trebui, încât să fie accesibil tendinței de progres la nivelul altor popoare, superioare numai prin cultură, nu și prin însușiri etnice. — În direcția a doua însă trebuie să recunoaștem, că nu am făcut aproape nimic. Și nu e de mirare... Intelectualii nostri sunt — cu puține excepții, necunosători în chestiunile vitale ale țaranului. Ca îndrumători pe pârția cu atâtea ramificații a emancipării economice-agricole, căci acesta ar trebui să fie punctul de plecare spre progres general, deocamdată, putem conta numai pe câțiva. Având însă în vedere starea de înapoiere generală a poporului nostru, ne trebuiească mulți conducători și mai ales mulți muncitori pricepuți, dacă ne hotărîm a întreprinde o acțiune serioasă pentru înaintarea poporului român.

Constantin Băilă.

Scrisori din România.

Retragerea guvernului Brătianu. — Noul guvern. — Cine sunt noii miniștri. — Bucureștenii și „Românul”. — Nouii secretari generali de ministere. — Nouii prefecți de județe. — Deraierea de pe linia București-Constanța.

București, 30 Decembrie st. n.

După o rodnică activitate de patru ani de zile, guvernul liberal a căzut sau, mai bine zis, guvernul dlui Brătianu s'a retras. S'a retras în mod liniștit, fără să fi fost constrâns de vre-o turburare și fără să fi stârnit vre-o turburare.

Felul cum s'a schimbat regimul de data aceasta în România este în adevăr vrednic de toată admirația. Să fie oare acesta un semn de maturitate politică? Se poate. În orice caz e o dovadă că oamenii politici români, din toate partidele, au ajuns la o cunoaștere bine stăpânită a împrejurărilor în cari trăesc. Acțiunile inutile au început să fie înlăturate din lupta între partide.

Noul guvern este conservator. Șeful lui e d. P. P. Carp, unul din cei mai de valoare oameni ai țării românești. De zece ani d. Petre Carp n'a mai fost la cârmă. D-sa a fost șeful partidului junimist, care l'a 1907 a fuzionat cu cel conservator. Dl Carp e președintele consiliului și ministru de finanțe.

Din noul guvern mai fac parte: la externe, dl Titu Maiorescu, unul din cei mai de seamă îndrumători ai culturai românești contemporane; la interne, dl Al. Marghiloman, cel mai elegant reprezentant al elocvenței noastre parlamentare; la război dl N. Filipescu, cunoscut pentru sentimentele sale naționale intransigente; la Domenii, dl Ion Lahovary, la instrucție, dl C. C. Arion; la Lucrări publice, dl Barbu Delavrancea, cel mai mare prozator al nostru, autorul trilogiei moldovenești, care a avut un succes atât de răsunător pe scena Teatrului Național; la justiție, dl M. Cantacuzino și la industrie dl D. Nenițescu.

După cum se vede, din acest guvern fac parte doi din cei mai străluciți reprezentanți ai literilor și artei românești: dnii Maiorescu și Delavrancea.

Dacă guvernul liberal și-a îndeplinit în mod atât de folositor misiunea de-a governa țara după răscoale, dacă dl Brătianu și foștii săi colaboratori au dat țării reforme de-o valoare socială atât de înaltă, precum sunt legile agrare, sanitare, administrative, militare, etc., în schimb, având în vedere personalitățile strălucite din cari se alcătuiește noul guvern, e de prevăzut că opera lui va fi din cele mai alese.

Iată numele nouilor secretari generali de ministere:

D. Paul Teodoru, fost prefect și deputat, la ministerul de interne.

D. I. Vivescu, procuror la Curtea de conturi, la ministerul de finanțe.

D. George Lucasievici la ministerul de domenii.

D. General Popovici, comandantul brigăzei a 8-a de artilerie, la ministerul de război.

D. Lazăr Munteanu, primpreședinte al tribunalului Iași, la ministerul justiției.

D. Cristu Staicovici, secretarul Camerei de comerț din București, la ministerul industriei și comerțului.

D. C. Meissner, profesor, la ministerul construcțiunii publice.

La ministerul de externe, rămâne secretar general tot d. N. B. Cantacuzino.

Prefect al poliției Capitalei, în locul dlui Emil Petrescu, a fost numit d. Mitilieu.

Iată și numele nouilor prefecți de județe:

Argeș d. N. D. Popescu, Bacău d. Panait Cantili, Botoșani d. căpitan Urseanu, Brăila d. căpitan V. Hiotu, Dâmbovița d. V. Baranga, Dolj d. maior Gârleșteanu, Dorohoi d. C. Stroici, Fălciu d. general Teleman, Gorj d. Gr. Culcer, Ialomița d. Leonida Gussi, Iași d. C. Negruți, Ilfov d. C. Dristorian, Muscel d. Gr. Andreescu, Neamțu d. L. Bogdan, Olt d. C. Ștefănescu Zanoagă, Prahova d. Luca Elefterescu, Putna d. T. Enibace, R.-Sărat d. C. Iorgulescu, Roman d. Anton Arion, Romanați d. Ion Brabețeanu, Tecuci d. Lupu Costache, Teleorman d. N. Maimarolu, Tulcea d. P. Ștefescu, Tutova d. Emil

Giuvara, Vaslui d. dr. Peridi, Vâlcea d. dr. Sabin, Vlașca d. N. Lăzărescu.

Mercuri 29 Dec. st. v. dimineață între orele 3—4 o gravă deraiere de tren s'a întâmplat în stația Dâlga de pe linia București-Constanța.

Trenul de marfă Nr. 682, care venea dinspre Constanța, la intrarea în stație din cauza unui macaz greșit manipulat a deraiat. Un număr de 15 vagoane împreună cu mașina au căzut de pe linie și au stricat terasamentul pe o mică distanță.

Au fost grav răniți 5 inși și anume: șeful de tren Modrescu și frânarii Al. Vasilescu, Cujitaru, Gh. Dragomirescu și Marin Călinescu.

În toate cercurile, „Românul” este așteptat cu mare nerăbdare.

Apariția acestui ziar se consideră aici nu numai ca un eveniment în mișcarea politică-culturală a fraților noștri din Ungaria. „Românul” și-a asigurat încă dinainte de a apare simpatiile unanime ale tuturor Românilor din regat și prin amintirea scumpă pe care el o deșteaptă, fiind-că tot „Românul” a fost și titlul celui dintâi mare ziar românesc din București prin coloanele căruia marele C. A. Rosetti, părintele publicisticii române, a dus cea mai strălucită campanie democratică și națională.

Când apare astăzi la Arad „Românul”, ca organ de propagandă al partidului național-român din Ungaria, noi cei de-aici, avem impresia unei fericite reînvieri pe care o salutăm cu entuziasmul ce ni-l stărnesc speranțele în rodnică lui activitate.

„Bucureștean.”

Indemnăm pe onorații cititori a se abona la ziarul „Românul”, organul autorizat al comitetului central executiv al partidului național român din Ungaria și Trasilvania.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28	Cor.
Pe 1/2 de an	14	”
Pe 3 luni	7	”
Pe 1 lună	2.40	”

Pentru numărul poporal:

Pe 1 an	4	”
Pe 1/2 de an	2	”

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40	franci
pe 1/2 de an	20	”
iară numărul poporal	10	”

Numărul poporal va apărea în fiecare săptămână Vineri dimineață.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: **Administrațiunii ziarului „Românul” — Arad (Str. Battyányi nr. 2), iară scrisorile privitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul” — Arad (Str. Battyányi nr. 2).**

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în dentură.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Ziare și reviste.

Din corespondența lui Avram Iancu.

În: „Căminul nostru” din București d. Al. T. Dumitrescu pe lângă o scurtă notă, publică două corespondențe ale eroului național Avram Iancu, pe cari le reproducem, pentru cititorii noștri. La 8 Ianuarie 1851, Avram Iancu scrie din Viena lui Barițiu:

Domnule și frate!

Înțelesei, și nici de acum înainte, nu mai cu puțin zel, voi lucra în cauza națională, — tocmai de s'ar s'gudui lumea, ca să crape pământul spre înghițirea celor nevinovați. (Biblioteca Academiei Române, ms. 996 f. 6.)

Iar la 15 August 1852, scrie lui Bărnuțiu din Câmpeni:

Frata Bărnuțiu!

Vei auzi, că nu m'am înfățișat înaintea împăratului, dar nu mult te vei mira, de oarece vei socoti, că vreau să dau faptelor mele o curgere cât se va putea mai naturală. (Biblioteca Academiei Române, colecția Hodoș ms. 1060 f. 252.)

Scrisoare din Deș.

Cuvânt de rămas bun al fostului protopop gr. catolic din Deș Ioan Welle canonic la capitolul diecezan din Gherla. — Înflințarea reuniunii meseriașilor Români din Deș. — Răscumpărarea felicitărilor de Anul Nou.

Deș, 8 Ianuarie st. n. 1911. În urma denumerii prea grațioase a Reverendismului domn Ioan Welle la rangul de canonic, scaunul protopopesic din tractul Deșului precum și parohia vacantă din orașul Deș le-a ocupat dl Ilariu Boroș preot și profesor la preparandia din Gherla. Denumirea d-sale de protopop a fost luată spre știință din partea credincioșilor parohiei cu mare bucurie și îndestulare. Azi a doua zi de Crăciun după terminarea sf. liturghii, dl Ioan Welle și-a luat rămas bun dela parohienii săi. În cuvinte simțitoare amintește cum au trecut 36 de ani, decând a avut fericirea de a conduce parohia și a păstorit credincioșii în via Domnului. Stările primitive dela început s'au dezvoltat an de an, au progresat zilnic aproape pe toate tărîmurile. În locul bisericiutei de lemn de odinioară azi este clădită o biserică frumoasă de piatră în una dintre cele mai frumoase străzi ale orașului, lângă care s'a clădit și edificiul școlii. Biserica nu are datorii, ba din contră dispune de case proprii, pământ precum și depuneri în sume considerabile. Pentru susținerea școlii s'a creiat un fond de circa 10.000 coroane. Sfătuește credincioșii să prețuiască ceea ce au, să cerceteze biserica, să-și deie pruncii la școala lor, să nu se piardă printre străini și să țină cu sfințenie la legea, limba și biserica lor.

La orele 4 după amiază dl Dr. Teodor Mihali a convocat inteligența și poporeni de confesiunea gr. catolică la o consfătuire referitor la manifestațiile ce o să se aranjeze cu prilejul depărtării iubitelui paroh. După propunerea dlui Dr. Mihali, adunarea decide să predeie dlui Ioan Welle ca suvenir în semn de iubire un album cu fotografiile credincioșilor din Deș.

Revenind dl Mihali la hotărîrea adusă în adunarea parohială din 11 Decembrie 1910 — la care fiind absent nu a putut participa — și în care adunare dl canonic Ioan Welle a pus baza înființării *reuniunii meseriașilor Români din Deș*, — se alătură la cele decise, și din partea d-sale și a soției contribuie la fondul Reuniunii cu suma de 1000 coroane. — Las să urmez numele binevoitorilor, cari au contribuit la fondul Reuniunii:

Ioan Welle: 1000 cor; Dr. T. Mihali 1000 cor; Dr. L. Micșa 200 cor; Dr. V. Pop 200 cor; Dr. J. Boca 200 cor; S. Rus 200 cor; G. Grădoviciu 100 cor; Dr. I. Cherecheș 100 cor; T. Colcer 100 cor; Dr. I. Mezei 100 cor; Dr. L. Domibe 100 cor; Aug. Pinteș 100 cor; E. Salca 50 cor; I. Moldovan 50 cor; Iacob Moldovan 50 cor; L. Perhaița 50 cor; Dr. Oct. Filipan 50 cor; I. Bacociu 50 cor; Ilie Moldovan 10 cor; Tile Câmpan 10 cor; Ioan Vancea 20 cor; M.

Pop 10 cor; N. Hognogiu 40 cor; V. Bene 20 cor; V. Florișca 20 cor; M. Criste 20 cor; N. Fărcaș 10 cor; G. Giurcan 10 cor; I. Vultur 10 cor; V. Mihali 10 cor; I. Anca 50 cor; T. Mânzat 15 cor; I. Harangus 20 cor; G. Mocan 20 cor; V. Micșă 10 cor; S. Câmpan 10 cor; P. Bordea 15 cor.

Tot după propunerea d-lui Dr. T. Mihali adunarea decide, că pentru rescumpărarea felițiilor de anul nou să se facă o colecție pentru *școlii de Anul-Nou* pruncilor școlari mai săraci dela școala română gr.-catolică din Deș. În scopul acesta au contribuit: Domnii: Dr. T. și D-na Mihali 100 cor; Dr. C. Barbul 10 cor; Dr. L. Micșă 10 cor; Ioan Sichșan 20 cor; Dr. I. Mezei 10 cor; Aug. Pinte 10 cor; S. Rus 10 cor; Banca populară 25 cor; Dr. I. Vaida 20 cor; I. Boroș 5 cor; Dr. V. Pop 10 cor; Dr. A. Chereșteș 7 cor; I. Moldovan 5 cor; G. Gradovicu 6 cor; T. Colocriu 5 cor; Iacob Moldovan 5 cor; V. Câmpian 2 cor; G. Mocan 2 cor.

Correspondent.

Concurs.

Dnul Dr. Teodor Mihali, vrednicul *președinte al clubului deputaților naționaliști, din dragostea cu adevărat părintească ce o are pentru tinerimea noastră cu învățatură dela școlile mai înalte, expusă uneori unor fluctuațiuni prea izbitoare, prin aceasta publică concurs la un premiu de 500 cor., pentru cea mai bună lucrare în scris asupra întrebării:*

Care este chemarea și rolul tinerimii românești cu studiu academic în evoluția politică-culturală a poporului român?

Termenul prezentării la concurs a elaboratelor e stabilit pentru ziua de întâiu (1) Maiu 1911.

Dnul Dr. Mihali își rezervă dreptul de a numi d-sa pe cârturarii cari vor avea să judece care dintre lucrările ivite la concurs se va găsi mai vrednică de a fi premiată.

Toate lucrările au a se trimite fără a se da pe față numele autorului, deci *provdute cu un motto, la adresa:*

„POPORUL ROMÂN”
Budapesta, Rákóczi-ut 17. IV. 14.

Felicitări.

Cu prilejul apariției primului nostru număr redacția a expediat următoarele telegrame de felicitare:

D-lui Gheorghe Pop de Băsești

Băsești.

Bătrân, dar neînfrânt și brav luptător pentru cauza sfântă a neamului nostru, primește expresia adevăratului nostru devotament.

D-lui Dr. Teodor Mihali

Dej.

Vă salutăm cu iubire și vă rugăm să arătați clubului deputaților naționaliști din parlamentul ungar asigurarea devotamentului nostru.

D-lui Mihail Veliciu

Chișineu.

Cu devotament și iubire salutăm pe bravul conducător al luptelor noastre politice din comitatul Aradului. Vă poftim An-Nou fericit și însănătoșare deplină.

D-lui Dr. Mihail Polit

Novisat.

Cu prilejul apariției primului număr al ziarului „Românul”, organul de publicitate al partidului național român, vă rugăm să binevoiți a fi interpretul sentimentelor noastre de respect și

frățească iubire față cu poporul sârbesc din Statul-Ungar, aliatul nostru firesc în lupta mare și sfântă pentru libertate și egalitate.

Telegrame în acelaș conținut s'au expediat d-nilor: Dr. Milan Hodza în Budapesta pentru poporul slovac și Dr. Rudolf Kremling în Biserica-Albă pentru poporul german din patrie.

Parlamentul ungar.

— Chestia băncei ungare. —

Mercuri s'a început în parlamentul din Budapesta discuția asupra proiectului referitor la *banca austro-ungară*.

Discuția a fost introdusă de *Kossuth Ferencz*, care într'un discurs de 1½ ore a încercat să justifice procedura fostului guvern coaliționist în aceasta afacere și îndeosebi și-a dat silință, să dovedească corectitudinea sa ca șef al partidului kossuthist în chestiune. A înșirat toate argumentele, cari se pot aduce împotriva băncei austro-ungare insistând asupra avantajilor băncei ungare independente. În decursul vorbirii sale a accentuat necesitatea luptei comune a tuturor partidelor opoziționale maghiare în contra proiectului prezentat de guvern. Vorbirea a făcut mare efect asupra opoziționiștilor și însuși *Iusth* a fost primul, care l'a felicitat pe *Kossuth*.

Se crede, că acest prilej va apropia la olaltă cele două fracțiuni ale partidului independentist; ba se svonește, chiar de o nouă coaliție a tuturor partidelor opoziționale maghiare pentru a duce lupta împotriva proiectului privitor la bancă.

Joi, a luat cuvântul în chestie kossuthistul *Földes Béla*, profesor universitar, care a rostit un discurs de peste 3 ore, așa că altul nici n'a mai putut vorbi în acea ședință.

Faptul acesta a produs bănuiala, că opoziția se ocupă serios de planul unei serioase obstrucțiuni în potriua proiectului băncei austro-ungare, iară în fața acestei situațiuni se afirmă, că guvernul plănuiește prelungirea ședințelor Camerei ori introducerea ședințelor paralele.

Suntem în tot cazul, în pragul unor evenimente politice de mare însemnătate.

Ședința din 13 Ianuarie n. a Camerei.

Budapesta, 13 Ianuarie.

— Dela corespondentul nostru. —

Începutul la 10 ½ ore.

Prezidează *Návay*.

Se continuă discuția asupra proiectului de lege referitor la *prolongarea privilegiilor băncei austro-ungare*.

Primul orator este deputatul justhist *Geza Bosnyák*, care desvoltă în prezența celor abia 35—40 deputați cunoscutele argumentări independentiste îndreptate împotriva băncei comune și pretinde bancă autonomă ungară.

Oratorul intercalează în vorbirea sa laude la adresa presei maghiare, care militează — în parte, cu atâta însuflețire pentru idealurile poporului maghiar. Preamărește libertatea de presă care îi dă a'estea puțința de a se validată ca factor puternic în lupta contra Austriei.

De libertatea presei, care ar avea-o și presa nemaghiară din patrie, bine înțeles, n'a putut face d. deputat *Bosnyák* amintire.

I-a urmat independentistul (afară de partide) *Francisc Thaly*, care a continuat și dânsul cu înșirarea dealungul a favorului mare pe care l-ar aduce țării întinderea băncei autonome ungare. Respinge proiectul guvernului.

Urmează pauză de 5 minute. După pauză toți deputații prezenți, cari până acum în partea lor covârșitoare steteau prin culoare, intrară plini

de curiozitate, în sală. Oratorul care urma, era contele *Apponyi*. Știut fiind, că nobilul conte kossuthist mai an toată puterea sa convingătoare și-a folosit-o în a cerca să convingă pe parzani săi proprii despre mica însămnate a băncei autonome ungare, lumea era curioasă să văcum va argumenta *Apponyi* deastădată — contrazicere.

Se și vedea pe contele *Apponyi*, pe lângă tot aparatul său de oratorie, că luptă cu o piblemă foarte neplăcută.

Vorbirea d-lui conte *Apponyi* a durat aproape 2 ore. Din ea a reeșit, că azi și dâns pretinde banca independentă ungară cu tot acei fermitate, ca d. *Iusth*.

Vorba: de ce au și mâncat ambii — broaște!

Sfințirea

școalei gr.-or. române din Cața.

Înființarea unei școale în com. Cața. — Sfințirea școalei. — O sărbătoare românească impunătoare. — Corul bisericii Sf. Nicolae din Brașov. — Cuvântarea d-lui *Lazar Triteanu*. — Un banchet de 200 de tacâmuri. — Cuvântările fruntașilor români. — Concertul seral al corului românesc din Brașov. — Reprezentațiune teatrală.

Cața 29 Dec. v. 1910. — Înălțătoarele sărbători ale nașterii Mântuitorului au avut anul acesta pentru Românii din comuna Cața, lângă Coahalm (cale cam de 3 ore dela Brașov), o deosebită însemnătate, într'u cât în ziua a treia de Crăciun s'a sfințit, un nou local de școală ridicat în această comună, mică și destul de modestă până acum.

Românii din Cața stabiliți în București, grupându-se în jurul d-lor *Ignate* și *Nae Mircea*, proprietarii restaurantului „Carul cu bere” și „Gara de nord”, constituind o societate a Românilor ardeleni „Frăția”, de ani de zile urmăresc scopul ca să cimenteze legăturile de prietinie la olaltă și să păstreze un contact viu cu frații lor de acasă și mai presus de toate să adun ban lângă ban, pentruca să-și plătească tributul de recunoștință către satul lor natal prin ridicarea unui edificiu școlar care să corespundă tuturor așteptărilor.

Această școală, al cărei plan a fost lucrat de d-l inginer *Hârjeu* din București; iar executarea a fost încredințată d-lui *G. Dușoiu*, inginer în Brașov, e un mic, dar foarte prețios juvaer de arhitectură în stil curat românesc și a costat peste 50.000 coroane, fiind compusă din o sală festivă spațioasă și impozantă, din două săli mari de învățământ și din mai multe camere destinate pentru cancelărie, bibliotecă și locuințele învățătorilor.

Bravii fii ai poporului din Cața, în frunte cu d-nii *Ignat*, *Nae Mircea* și *Dr. I. Ursu*, profesor la universitatea din Iași, s'au îngrijit, ca ziua sfințirii școalei să rămână pentru totdeauna neștearsă în inimile tuturor acelora, cari au avut fericirea de a fi de față.

Cu trenul de 6⁰⁰. dimineața au plecat spre Cața membrii corului bisericii sf. Nicolae din Brașov în frunte cu dirigentul lor, maestrul *G. Dima*, care cu multă dragoste și-a oferit prețiosul său concurs la această serbare, însoții fiind de mai multe persoane distinse dela noi și din România, între care și de poetul *G. Coșbuc*.

În gara din Cața am fost întâmpinați de aproape întreg poporul, care cu prapori și cântări ne-a condus la biserică, unde s'a început serviciul divin celebrat cu multă evlavie de d-l asesor consistorial *Lazar Triteanu* asistat de 4 preoți și 1 diacon. Cântările liturgice executate de corul maestrului *G. Dima* au mișcat inimile credincioșilor.

Sfânta liturgie fiind terminată, d-l asesor consistorial *Lazar Triteanu*, ca mandatar al I. P. S. Sale d-lui arhiepiscop și mitropolit *Ioan Mețianu*, a rostit o frumoasă predică, în care arată, însemnătatea bisericii pentru toți creștinii, în special pentru poporul nostru, căci biserica și fiica acesteia: școala, singure au fost în stare să ne scutească de toate vijeliile ce ne-au năpustit după vremuri.

Dela biserică am plecat cu toți în curtea școalei, unde s'au făcut sfințirea apei și s'au botezat toate încăperile noului templu cultural.

În momentul când să trecem la masă, o melodie frumoasă ne atinse urechile. Ce era? . . . Flăcăi și fete din sat îmbrăcați în neîntrecutul nc

stru port național încunjuraseră pe maestrul poeziei noastre G. Coșbuc și îi cântau frumoasa lui poezie „Pe umeri pletele-i curg râu“, iar poetul adânc mișcat sorbia par'că cu ochii pe rumenii cântăreți și cântărețe.

Spațioasa sală festivă a noului edificiu școlar abia putea să cuprindă cele aproape 200 persoane invitate, afară de popor, căruia i s'a servit prânzul în sălile de învățământ. A fost un banchet splendid.

Dintre cei de față amintesc pe d-l *Ignat Mircea cu d-na, d-l Nae și Victor Mircea, dr. I. Ursu, prof. univers. la Iași, prin a căror străduință s'au putut făptui aceste frumoase lucruri, poetul G. Coșbuc, dr. Murgoci, prof. de geologie la univ. din București, d-l Marin Dumitrescu, directorul liceului Lazar din București, d-l inginer Tănăsescu, dr. Dimitreanu, medic, București; din Sibiu: d-l asesor consist. Lazar Triteanu cu d-na, Dr. Onisifor Ghibu, Stoica, Mateiu; din Brașov: d-nii A. Bârseanu, G. Dima, inginer Manase Dima, prof. dr. Lacea, membrii corului bis. sf. Nicolae din Brașov și mulți alții, pe cari nu i-am putut însemna.*

Seria toastelor a deschis-o d-l asesor consist. Lazar Triteanu, ridicându-și paharul în sănătatea Excelenței Sale d-lui Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu.

Au vorbit: A. Bârseanu și G. Dima pentru poetul G. Coșbuc, d-l asesor L. Triteanu pentru d-l paroh al comunității evanghelice săsești din Cața, mulțumindu-i pentru dragostea cu care s'a grăbit să asiste la această sărbătoare, arătând în același timp folosul ce l'a avut neamul nostru de la conlocuitorii Sași. În termeni foarte bine simțiți îi răspunde d-l Binder, dorind Românilor, ca ei, foștii învățăcei, ai neamului săsesc, să ajungă la un grad atât de înalt de cultură, încât să servească de pildă celorlalte neamuri din patrie. Tot dl Triteanu vorbește pentru maestrul Dima, scoțând la iveală meritele neperitoare ce și-le-a câștigat pe terenul muzicii noastre. D-l Dima închină pentru d-l A. Bârseanu. D-l A. Bârseanu pentru d-l primar și notar din Cața, A. Bănușiu pentru oaspeții din România, d-l dr. Onisifor Ghibu vorbește despre regretatul prof.-pedagog I. Popescu, originar din Cața; d-l inv. Popa pentru fiii comunei Cața stabiliți în București în special pentru d-l Ignat Mircea. În sfârșit d-nii Ignat Mircea și dr. Ursu mulțumesc în cuvinte bine simțite tuturor celor de față.

Banchetul a decurs în bună ordine și veselie. În timpul banchetului d. Coșbuc fiind rugat să vorbească, cu liniștea ce-l caracterizează, s'a ridicat și a improvizat câteva versuri vesele, din cari mi-au rămas următoarele:

„Eu, domnilor, nu-s vorbitor
Dar o spun, sunt beutor“,

și uitându-se la sticla de dinainte-i, care tocmai se golise, continuă:

„Ce mi-e mie o sticlă goală,
Ce mi-e mie o bute goală,
Când o bem cu toți-n școală“,

și întretăsându-și vorba cu glume, îndeamnă pe popor să-și iubească școala și aduce mulțumiri celor, ce l'au adus „cam de urechi“ la această frumoasă serbare.

Seara a avut loc *concertul dat de corul bis. sf. Nicolae din Brașov*, dirijat de maestrul G. Dima.

Concertul s'a început la 7 ore seara. Coriștii s'au prezentat ca în totdeauna, cu disciplina proverbială a acestui cor și bucățile intonate, au mișcat inimile și au umezit de lacrimi ochii asistenților.

S'a jucat apoi de flăcăii și fetele din sat două piese teatrale: „Cinel-Cinel“ de Alexandri și „Țiganul la miliție“, care a avut un succes desăvârșit.

După reprezentație a urmat jocul.

Către ora 5 dimineața ne-am despărțit, ducând cu noi frumoase amintiri și ferma convingere, că atâta vreme cât neamul nostru va avea astfel de fii bravi ca cei din Cața și va ține cu aceeași tărie și dragoste la biserica și școala noastră, atunci vom fi în stare să înfruntăm vitejește toate primejdiile și greutățile, cu cari ne amenință vremurile de față, atât de vitrege pentru noi.

Deschiderea

filialei „Someșana“ în Ileanda-mare.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Someșana“ din Deș, în frunte cu valorosul ei director dl Dr. Teodor Mihali, s'a prezentat duminică în 25 Decembrie n. 1910, la orele 11 a. m. în Ileanda-mare pentru a asista la inaugurarea filialei ce a deschis-o azi în acest orașel în casele proprii ale institutului cumpărate direct pentru scopul acesta.

Au mai fost prezenți o mare parte a intelectualilor români din Deș, funcționarii institutului precum și intelectualii și poporul român din Ileanda-mare.

Inaugurarea s'a început cu sfințirea casei (edificiului) filialei. Actul de sfințire a fost săvârșit de părintele local Nicolaie Cosma. După sfințirea apei și sărutarea sf. cruci, dl Dr. V. Pop avocat în Ileanda, prin o vorbire calduroasă aduce mulțumire direcțiunii și acționarilor Someșenei pentru fapta măreață și salutară pentru poporul din cercul Ilenzii, ce a făcut prin deschiderea filialei.

În numele direcțiunii răspunde dl Dr. T. Mihali. Pune în vedere conducătorilor filialei scopul economic și cultural ce are să-l urmeze filiala.

Îi îndeamnă la muncă și îi roagă ca în toate agendele lor, să domnească cea mai bună armonie și înțelegere, căci atunci sigur vor ajunge la prosperare și cu toții vom ajunge la scopul dorit. Le-a legat la inimă soarta încercatului nostru popor și tractarea umană și frățiască cu el.

După aceste a urmat un prânz comun la ospătăria din loc, la care au luat parte vre-o 40 persoane, între cari ilustra doamnă Dr. Mihali și simpatica doamnă Dr. Pop. A toastat dl avocat G. Gradoviciu pentru dl Mihali fondatorul institutului „Someșana“, și inițiatorul ideii de a înființa filiala. Dl Dr. Mihali pentru conducătorii filialei și pentru toți acționarii institutului.

Cu conducerea filialei au fost însărcinați: Dirigent dl Dr. V. Pop, avocat în Ileanda-mare. Cassar: Nicolaie Cosma, preot în Ileanda-mare. Econom: Ioan Vaida, proprietar în Ileanda-mare. Iar cu conducerea contabilității a fost propus din centru Octavian Moldovan, contabil, și Ștefan Rebrean, practicant.

Spre orientarea publicului din Ileanda-mare adaugăm, că toate plătirile și licvidările se vor face de acum în Ileanda-mare pentru toate comunele, cari aparțin judecătoriei cercuale din Ileanda. Rugăm pe toți Români buni din cercul acesta, ca în viitor să se adreseze în toate chestiile de bancă, împrumuturi sau depuneri, la filiala băncii „Someșana“ din Ileanda-mare.

PIETREGERIX

Serată etnografică în Timișoara. — După cum suntem informați, serata etnografică, ce se va da în seara de 30 ct. st. n. în Timișoara, va fi condusă personal de dl Dr. Tiberiu Bre-diceanu.

Interesul publicului românesc e foarte mare și serbarea promite a fi una din cele mai reușite. Dna Lucia Cosma, desăvârșita noastră artistă, a promis concursul său și nu ne îndoim că va fi la înălțimea așteptărilor. Invitațiunile au început să fie expediate cu începere de astăzi.

Serbarea din Hațeg. — Tinerimea română din Hațeg a aranjat a doua zi de Crăciun o petrecere cu teatru și dans, care a avut o bună reușită, atât din punct de vedere moral, cât și material.

Neobosiții conducători și inițiatori ai serbarei, precum și onorabilul protopop, d-l dr. Cornel Popescu, dimpreună cu grațioasa sa soție, și-au dat toată osteneala pentru ca reușita serbarei să fie cât mai desăvârșită.

Revelionul românesc.

— Serbarea dela hotel „Central“.

Tinerimea română din Arad a organizat aseară o foarte frumoasă serbare în sala hotelului „Central“ cu prilejul încheerii anului trecut.

La această serbare, reușită din toate punctele de vedere, a azistat tot ce Aradul are mai distins între Români.

Iată numele *d-nelor*: V. Goldiș, Dr. Stefan C. Pop, Col. I. Herbay, Dr. Velici, Dr. Ispravnic Dr. Nemet, T. Lugojan, C. Lazar, Papp, Bodea, Vuia, H. Maniu (Lugoji), Dr. V. Bontescu (Hațeg), Vasilon, Dr. Monția (Șiria), Dr. Trailescu, Dr. Burdan (Boroșineu), Dr. Barbura (Boroșineu), M. Mihulin, Constantin Savu, Ax. Secula (Șiria), Dr. L. Iacob, I. Tatu, vâd. Iulia Leota, Sabina Belu R. Ursu, I. Ursu, D. Antonescu, Avram, Scorțariu, M. Gligor, Dr. Oncu, M. Bocu, Miclea, etc. etc., precum și *domnișoarele*: V. Petran, Fl. Bonciu, I. Ineuan, Moise, M. Trailescu, Lugojan (Nădlac), C. Secula (Șiria), Z. Popovici (Cermei), A. Burdan (Boroșineu), G. Pop, D. Plopu (Budapesta), Fl. Cioran (București), A. Păcurar, Fl. Crișan (Beinș), V. Ursu, Vățiân, I. Leota, M. Pacu, T. Dimitrescu, Livia Dimitrescu, Letiția Dimitrescu, Fl. Crișan, L. Ursu, S. Ursu, V. Evușian, V. Pap și multe a căror nume ne scapă din cauza grabei de-a reda acest festival, „Românul“ trebuind să apară la aceste ore.

Serbarea s'a început cu un cor bărbătesc, condus cu multă pricepere de C. Savu, redactor la ziarul „Românul“. S'a executat un marș plin de însuflețire scris de dl C. Savu, și „La nor“ de C. Porumbescu.

După aceasta, s'a reprezentat *dl și dna Popescu*, farsă într'un act, localizată de dl G. Ranetti.

Rolurile din această farsă hazlie, plină de situații comice au fost jucate cu multă vervă de d-na Marilina Bocu, d-ra Livia Dimitrescu și dnii Dr. Teodor Roxin și Iuliu Giurgiu, redactor la „Tribuna“.

În primul rând s'a relevat dna Marilina Bocu, care a redat cu o putere de adevăr uimitoare, tipul mitocancei bucureștene. — Creațiunea dnei Marilina Bocu este cu atât mai vrednică de laudă cu cât calitățile D-sale alese n'o ridicau de fel pentru acest rol de femeie ordinară. Dar arta învinge hotarele firei. Cu acest prilej, d-na Bocu a dovedit că pe lângă delicatul său talent de scriitoare posedă și o foarte sugestivă putere de artistă dramatică.

De-asemena, am admirat dragălașenia d-rei Livia Dimitrescu în Marița; verva dlui dr. Roxin în Sarmalidi și concepția strălucită a dlui Giurgiu în dl Popescu.

Calitățile deosebite ale interpreților au făcut să nu fie prea observate unele lipsuri de memorare, — foarte puține de altfel.

După-ce corul mixt a cântat „Sub fereastra mândrei mele“ de G. Dima și „Privighetoarea“ de Mendelsohn, sub conducerea dlui Trifon Lugojan profesor la seminarul din localitate, dl A. Popescu a executat cu o deosebită simțire și știință a arcușului mai multe bucăți, cari au fost sgomotos aplaudate de numeroasa și aleasa asistență. Dl Popescu a fost acompaniat cu discreție și pricepere de d-ra M. Trailescu.

Mult aplaudate au fost și versurile spuse cu simțire caldă de dl Giurgiu, redactor la „Tribuna“.

După concert a avut loc o masă comună de revelion, în timpul căreia a domnit cea mai perfectă bunăvoie și însuflețire.

S'a dansat până în zori, când toată lumea a plecat ducând cea mai frumoasă amintire despre aceste din urmă clipe ale anului vechiu, petrecute într'o înălțare sufletească atât de artistică.

La serbare următorii d-ni, au plătit peste prețul prevăzut: G. Moise, N.N., Dr. I. Nemet, Dr. N. Oncu, Dr. V. Bontescu, Dr. E. Monția, Dr. E. Burdan, Dr. L. Tămășdan, Ax. Secula și Dr. I. Marșieu.

Spectator.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 13 Ianuarie n. 1911.

— Ziarul „Românul“ apare tocmai în ziua de Anul-Nou, — ziua urărilor de fericire și a speranțelor de noroc.

Ca să ureze fericire neamului românesc și să realizeze noroc a apărut „Românul“.

De aceea, în această zi mare de primenire, urăm tuturor cititorilor noștri noroc bun și izbândirea tuturor visurilor curate!

La mulți ani!

— Primul număr al ziarului „Românul“ s'a tipărit în 20 000 de exemplare și s'a expedit, ca număr de probă, în toate părțile locuite de Români.

Toți Români cari vor să primească numerile următoare din „Românul“ sunt stăruiitor rugați să facă cunoscut administrației că doresc a se abona.

— Înainte de a apare încă primul nostru număr, am primit peste o mie de cereri de abonament.

Este fără precedent în ziaristica românească din Ungaria asemenea dovezi anticipate de încredere și îndemnuri însuflețitoare primite dela cititori de un ziar, care încă n'a apărut.

Ele dovedesc ce trebuință mare era de un organ ca „Românul“ precum și interesul viu de care este întâmpinată pretutindeni această întreprindere a partidului național-român.

Mulțumind tuturor celor, cari s'au grăbit să-i dea sprijinul lor, „Românul“ făgăduiește încă odată, că se va sili din răzputeri pentru a-și face datoria întreagă.

— În numărul următor al „Românului“, care va apare Marți 4/17 Ianuarie, vom publica un foarte important articol datorit d-lui Dr. Mihail Polyt, șeful Sărbilor liberali din Ungaria.

Valorosul luptător naționalist a bine voit să scrie acest articol în care se tratează despre „Situația naționalităților“ inadins pentru ziarul „Românul“.

— În dorința de a fi un organ la îndrăgirea marilor ziare europene, „Românul“ a căutat să strângă în jurul său chiar dela început pe cei mai de seamă scriitori ai literaturii române.

În numărul acesta publicăm o năvelă datorită eminenței pene a d-lui D. Anghel, unul din fruntașii contemporani cei mai talentați și mai citiți ai prozei românești.

— Din greșeală s'a anunțat, că abonamentul la numărul popular al „Românului“, — număr ce va apare în fiecare Sâmbătă dimineață, — costă 5 coroane pe an.

De fapt abonamentul la acest număr costă numai 4 cor. anual.

Persoanele, cari au plătit până acum abonamentul de 5 cor. sunt înștiințate, că diferența de o coroană li-se va socoti în seama abonamentului pe anul viitor.

— Aflăm cu deosebită plăcere, că dl Ion Ursu, român transilvănean, originar din Cața, a fost numit profesor de istoria medie la universitatea din Iași.

— Primul abonat al ziarului „Românul“ a fost d-l Ioan Barbu, țaran din comuna Secusigiu.

— Dl Dr. Teodor Popescu, a deschis cancelarie advocațională în Reghinul-Săsesc (Szászregén) piața mare.

— Concurs amânat. Concursul publicat în ziua de 13 Octomvrie 1910, prin care se oferea

suma de 100 coroane premiu, celei mai bune lucrări relativ la pomărit, prin care să se dea îndrumările necesare în această cultură, s'a amânat până la 1 Iulie n. 1911. Lucrările în această chestiune, vor fi înaintate până la data de mai sus, comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

— Răscumpărarea felicitărilor de anul nou. Pentru fondul de zidire al casei naționale din Coștei (lângă Verșet) și-au răscumpărat felicitările de Anul-Nou: Avram Corcea, preot, cu 5 cor.; Alexandru Guga, preot, cu 2 cor.; Victor Trailovici, preot, cu 2 cor.; P. Bizerea inv. cu 2 cor.; Ioan Imbroane, teolog, cu 1 cor. Coștei, la 29 dec. 1910. P. Bizerea, secretarul Reun. de cetire și cântări.

Pe seama „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ despărțământul Timișoara s'au dăruit ca răscumpărări pentru felicitările de anul nou 1911 următoarele sume dela domnii: Dr. Iosif Gall, 50 cor.; Dimitrie Dozse și George Trăilă câte 10 cor.; Emanuil Ungurean, Dr. Aurel Cosma, Dr. Traian Sincay, Dr. Lucian Georgeviciu și Ioan Potocean câte 5 cor.; Vincențiu Pop 4 cor.; Ioan Theodoroviciu, Nicolae Vaianțu, Nicolae Miclușia, Nicolae Giulan, Gerasim Sirbu, Nicolae Lupșa și Dr. Ioan Damian câte 3 cor.; Romulus Cărăbașiu, Petru Ionașiu, Terentiu Bugariu, Stan Vidrighin, Arcadie Oprean, Dr. Victor Mercea, Alexandru Buibaș, Romul Nicolin, Ioan Popoviciu, Nicolae Groza, Vasile Ciuta și Avram Ciocoi câte 2 cor.; Gavril Selegeanu și Nicolae Crișmariu câte 1 cor 20 fil.; Liviu Magdu, Ioan Miculescu, Ioan Bandu, Bojidar Moșorca, Ștefan Moldovan, Eutimiu Iovanel, Sabin Piso, Ioan Popa, Teodor Ioanes, Iuliu Luczay și Dr. Aurel Iancu câte 1 cor.; Cornel Gherga și Nicolae Moțocan câte 50 fil. Alexandru Crăciunescu 12 cor.; Dr. Cornel Crăciunescu 9 cor.; Ioan Folea 1 cor. total 22 cor. și David Voniga 10 exemplare „conferința pentru combaterea alcoolismului“ în valoare de 16 cor., care sumă a intrat la cassa despărțământului numit al Asociațiunii.

Pentru aceste daruri, în numele și din încredințarea comitetului „Asociațiunii“ despărțământul Timișoara, aduc cele mai călduroase mulțumiri. — Romulus Cărăbașiu, directorul despărțământului „Timișoara Astra“.

Casina română, din Sebeșul-săsesc, a pus în anul 1910 bază unui fond pentru clădirea unui palat național în orașul nostru. În folosul acestui fond, s'au răscumpărat și anul acesta felicitările de Anul-Nou, din partea următorilor dni: V. Aldea 3 cor.; I. Medean, Gh. Cărpinișan, Gh. Tatar, C. Isacu, I. Ursu și I. Băilă câte 2 cor.; Gh. Albu, A. David, I. Roșu, Dr. N. Cazan, A. Lindu, P. Gh. Opincariu, E. P. Păcurariu, P. Paul, D. Popovici și I. N. Tincu, câte 1 cor.; în total 26 cor.

— Serbare. În seara ajunului de Crăciun, elevii școlii profesionale gr. ort. rom. din S.-Cristor, protopopiatul Tinței, au dat o serbare școlară festivă, sub conducerea harnicei învățătoare Hortensia V. Rațiu, la care au luat parte un număr însemnat de poporeni, fără deosebire de limbă și neam.

Serbarea a reușit de minune și toată lauda se cuvine d-șoarei Hortensia V. Rațiu, sub a cărei conducere, micii elevi au făcut progrese uimitoare. Îi dorim din inimă și pe viitor acelaș spor la muncă, pentru progresul și cinstea românilor din Ș.-Cristor.

— Biroul central al partidului național român s'a instituit — începând cu 1-a Ianuar 1911, în Budapesta, Rákoczi ut. 17. IV. 14.

BIBLIOGRAFII.

A apărut anul I, Nr. 48 din revista „1907“ cu un bogat sumar:

— Anul I, Nr. 42 din „Facla“. Prețul 15 bani.

— Revista săptămânală „Caminul Nostru“. Abonamentul anual 10 lei.

— Anul I, Nr. 3 din „Săptămâna politică și culturală“.

— „Viața Socială“ sub direcțiunea dlui N. D. Cocea. Un număr 15 bani.

—x—

Au apărut și se pot procura dela librăria diecezană din Arad:

Renan Er. „Viața lui Isus“ trad. de Marian.	—60
Gorki M. „Mama“ roman trad.	2.50
Delavrancea. „Lucașafărul“ dramă.	2.50
Wiseman. „Fabiola sau Biserica din Catacombe“ trad. de Negru V.	2.50
Carageale, „Schife Nouă“	2.50
Dobrogeanu-Gherea, „Neoiobăgia“	3.50
Popescu C. Povești și fabule pentru copii cu ilustrații leg.	3.—
Calendarul Minervei pe 1911	1.30
Dr. Bianu V. Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—
Schiller, „Don Carlos“ trad de Coșbuc	—50
Calderon, „Judecătorul din Zalamea“ dramă trad. de Densușianu.	—40

La comanda să se alature și pentru francatură 10—20 fil.

ECONOMIE.

Piața grânelor din Aradul-Nou.

1/13 Ianuarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	300 mm.	10:80	—	11:30
Orz	„	6:10	—	—
Ovăș	„	6:50	—	—
Secară	„	7:60	—	—
Cucuruz	400	5:30	—	5:40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

1/13 Ianuarie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa	— — — — 22:65—23:—
Din comitatul Albei	— — — — 22:50—22:80
De Pesta	— — — — 22:55—22:90
Bănățanesc	— — — — 22:50—22:95
De Bacica	— — — — 22:05—22:85
Secară de calitate I.	— — — — 15:70—15:80
Orzul de nutreț, calitate I.	15:40—15:60
Ovăș de calitate I.	17:30—17:60
Cucuruz	— — — — 10:65—10:95

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

An nou fericit

dorește

Ioan Zimmermann

măestru călțunar diplomat

ARAD,

Deák Ferenc-utca 10 sz.

An nou fericit!

dorește

Firma BUCHSBAUM și soții, Arad.

An nou fericit!

dorese

mult stimaților mei cumpărători.

SJGJSMUND MOSKOVJTZ,

prăvălie de vestminte pentru bărbați și copii

Arad, (edificiul teatrului).

FISCHER SIMON

(MAI NAINTE PORTER)

mare magazin

ARAD SZABADSÁGTÉR 12

Publicul român din Arad și pro-
vincie totdeauna a sprijinit ma-
gazinul acesta, pentru că

marele magazin

alui Fischer este sursa cea
mai ieftină și mai mare de
cumpărat. ♦♦ Aici se gă-
sește în mare asortiment

pălării la modă p. bărbați

modă pentru femei, pielă-
rie, cadouri, articole p. că-
lătorie, căruțe p. copii cu
prețurile cele mai ieftine.

„Perla Ungariei-de-Sud“.

Cereți cu insistență: **Apă minerală „APOLLO“**, de Lippafüred.

Beutură plăcută pentru antialcoolici, nu înegrește vinul, ba chiar îl direge, nu se așază; am ajuns, ca să nu mai recurgem la apele minerale din străinătate. Deoarece apa aceasta minerală excelentă e numită „Giesshübl ungurească“ e consult ca în locul apei rele de beut să se întrebuițeze „Apa minerală Apollo“.

Este curată, cristalină, fără bacilli, bogată în carbon, nu conține fier, descompune flegma, diuretic și promovează apetitul; e mai ieftină decât soda.

Fiecare sticlă e închisă hermetic. Feriți-va de falsificări. — Se capătă în Arad la Kardos Miklós, Szabadság-tér 12. Telefon Nr. 647., precum și în toate băcăniile și ospătăriile mai bune.

„Someșana“,

instituit de credit și economii, societate pe acții în Deés.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă 170000.—
efectuează toate operațiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lombard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5% **interese**, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericicești solvește 6% **interese**. Darea de venit o solvește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Diracțiunea.

TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYANYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitații pentru petreceri.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

□ □ **moderne mașini și material** □ □
□ □ **privitor la această branșe,** □ □

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericicești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununii funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuragiă cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: **IUSTIN ARDELEAN, compactor** :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

◀ Telefon Nr. 135. ▶

GELLERI

Își recomandă marile depozit de orloage și argintării.

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 14

◀ Telefon Nr. 135. ▶

Frideric Hönig

Arad, strada Rákoczi nr. 11—28. turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

==== Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ==== Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20.—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deak Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoțile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brâne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

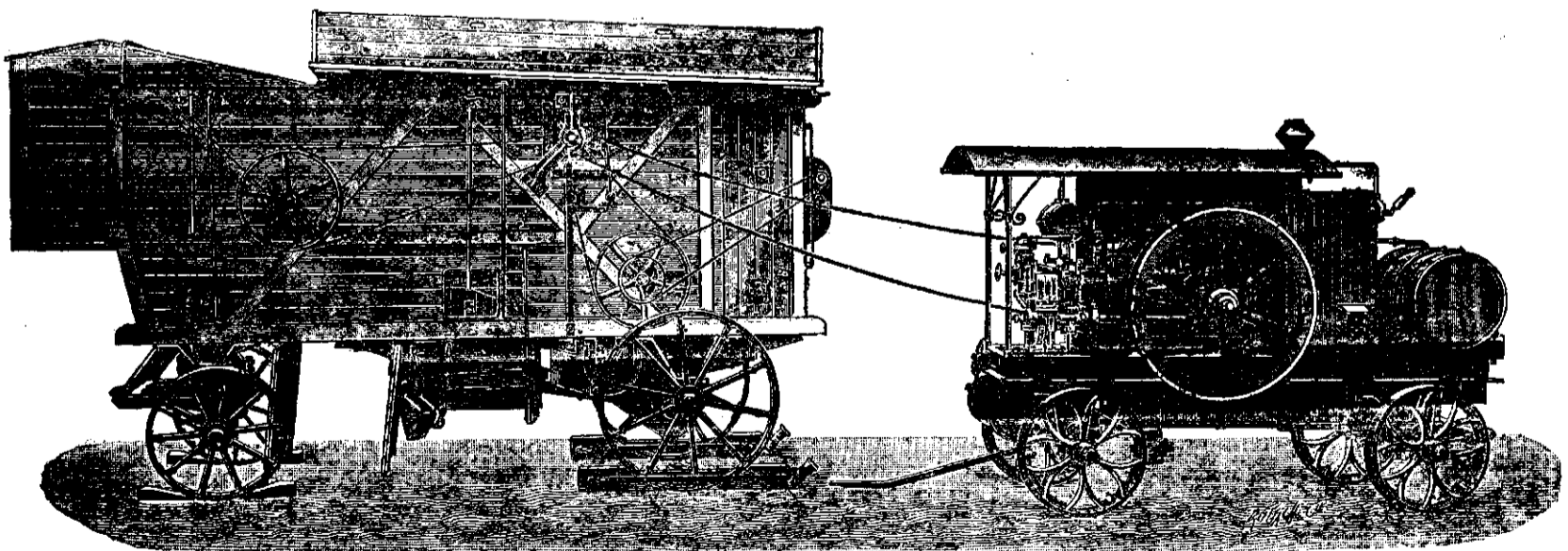
pe 12 luni, în 12 vol. legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

In atelierele de mașini alui **EUGEN NICOLA** din **BLAJ** (Balázsfalva)

se pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice. Se află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblățit

cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat, — cu un cuvânt tot felul de mașini economice. — Cea mai mare garanță.

Se vând cu prețuri moderate, și condițiuni de plată favorabile, în rate.

Pentru răspândirea motoarelor mele, primesc și schimb mașinile de vapor! Ceice doresc a-și cumpăra ori și ce fel de mașini, să se adreseze la firma

Eugen Nicola atelier de mașini în **Blaj** (Balázsfalva).

Deslușiri și informațiuni se dau gratis!

Catalog franco și gratis!

(1) 1—10.

Sprîjiniiți industria română!

Vânzare și cumpărare de miere și ceară de stupi.

Turtăria și industria
artă de ceară alui: **IOAN KALLAP**
ARAD, STRADA DEAK-FERENC Nr. 6. (Casa proprie.)

.....

Își recomandă specialitățile sale de turte în toată ziua proaspete, luminile de ceară și stearin pentru biserici, mese și lustre, tămâe, smirnă, oleuri, feștile de ars, făclii de rășină albă etc.

Epitropiile și negustorii capătă la prețuri un redus cu % mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La cojocarul

George Pipelca

◆◆◆◆◆ din Oravița ◆◆◆◆◆

se capătă gata ori se
fac la cerere totfelul de

≡ cojoace ≡
și pieptare

pentru bărbați, fe-
mei și copii, lucrate
frumos și solid.

Prețuri moderate.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

Cu prețuri fabuloase își poate câștiga
tot omul cele de lipsă cu ocaziunea : : :
anului nou românesc!

Obiecte de lux artistice, albumuri,
sticlării, jucării și tot felul de
articlii de bal; șaluri de mătasă și
□ □ de dantelă. □ □

Cu prilejul acesta atrag atenția On. public asu-
pra fabricii mele de modele și clinice de pă-
puși, unde se fac și tot felul de reparări de păpuși.

Cu adâncă stimă: **REICH EL.**

„Grănițerul“

institut de credit și de economii ca societate pe acții Hunyad-Dobra filială în Soborșin.

ACTIVA		BILANȚ CU 31 DECEMVRIE 1910		PASIVA	
	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Cassa :	13600	62		Capital societar	250000
Bon la Cassa de păstrare postală . 3715·28				Fond de rezervă	101673 72
Bon în Giro-Conto la banca Austro-Ung. și la alte bănci 2114·69	5829	97		Fond de penziune	51298 56
Cambii	888316	80		Depozite spre fructificare	803388 11
Cambii cu acoperire hipotecară	441773	—		Reescont	270013 —
Obligațiuni	5167	—		Diverse conturi creditoare	12630 84
Credite de Cont-Curent cu acoperire	174836	25		Interese tranzitoare	37511 50
Efecte	12200	—		Profit net	38189 95
Imobiliti	9542	07			
Diverse conturi debitoare	10203	20			
Mobilier 3596·41					
după amortizare de 10% 359·64	3236	77			
	1564705	68			1564705 68

DEBIT		CONTUL PROFIT și PERDERE		CREDIT	
	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese:			Interese:		
pentru depozite spre fructificare . 35182·29			dela cambii	77515·54	
pentru Fondul de rezervă 3871·42			dela cambii cu acop. hipot.	28869·25	
pentru fondul de penziune 2721·72	41775	43	dela obligațiuni	515·24	
pentru Reescont	17663	73	dela credite în cont-curent	7094·68	
Spese:			dela efecte	435—	114429 71
salare funcționarilor, membrilor din direc- țiune, din comitetul de supraveghiere și cenzorilor 17354·71			Proviziuni și alte venituri		22448 78
chirie și relut de cvartir 2120—					
tipărituri, registre, porto și alte spese de regie 3349·21	22823	92			
Dare:					
erarială și comunală 11888·29					
10% după interesele depunerilor . 3518·21					
10% după int. fond. de rezervă . . 387·15	16065	82			
10% după int. fond. de penziune . . 272·17	359	64			
Amortizare: din mobilier	38189	95			
Profit net	136878	49			136878 49

H.-Dobra, la 31 Decembrie 1910.

Adam Lesnican m. p.,
director executiv.

Octavian Fulea m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Iosif Ognean m. p. Dr. Iosif Popoviciu m. p. Iosif Morariu m. p. Dominic Rațiu m. p. Toma Roșiu m. p. Nicolae Gostae m. p.

Conturile prezente le-am examinat și le-am aflat în deplină ordine.

H.-Dobra, la 9 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiere:

Miron Oprean m. p., Ioan Petroviciu m. p. Ioan Comloși m. p. Adrian Olariu m. p. Ioan Șulaga m. p.
președinte.